

גמרא סדורה

מסכת

נזיר

פרק א' - "כָּל פְּיֻנְיָי"

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות

עם רש"י

בהצלחה - יגיעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות
 דניאל ברק ווינט
 טל' - 0526071122
 דוא"ל vinetd@neto.net.il
 עתניאל ד.ג. הר חברון 90407

כל הזכויות על הטקסט שמורות למכון ממרא.
 כל הזכויות על הניקוד, הפיסוק והחלוקה לסוגיות ופסקאות
 שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודיך".

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד וללא מטרות רווח.

ד' אלול תשע"ה

מסכת נזיר פרק א' - "כָּל כִּינוּיִי"

ר"ז

1. ב, א¹

מתני'

כל כינויי נזירות כנזירות. כל המקבל עליו נזירות באותו לשון שבדו להן חכמים הרי הוא נזיר כמו אם אמר הריני נזיר ואלו הן כינויי נזירות נזיק נזיח פזיח מי שאמר הריני נזיק או שאמר הריני נזיח או פזיח הרי הוא נזיר משום הלין טעמי אית דאמרי לשון שבדו להן חכמים הן ואית דאמרי דהני כינוייין לשון אומות הן אי משום דכי מחקת לרגל דקוף דנזיק ודופן דחי' דנזיח וגו' דמיא דפזיח ודופן חי' שבו משוויית ליה נזיר: **האומר אהא.** אע"פ שלא הוציא בשפתיו נזיר:

הרי זה נזיר. דידות נזירות כנזירות וכשם שאוחז אדם. בבית יד של כלי ומגביה את הכלי עצמו כך זה כיון דאמר אהא או שאמר אהא נאה הרי זה נזיר וטעמא דכולה מתניתין מפרש בגמרא:

גמ'

מ"ט תני נזיר. דמאי איריא מילי דנזיר בסדר נשים:

תנא אקרא קאי וכו'. ובדין הוא דהוה ליה למיתנייה לבתר סוטה אלא אידי דתנא כתובות דעיקר סדר נשים ותנא ביה פרק המדיר תנא ליה נדרים לבתר כתובות והדר תנא נזיר דמסמיך ליה קרא לנדור נדר נזיר וגו' והדר תנא סוטה דאמר מר כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין היינו כדאמרינן בסוטה (דף ז.) בתי הרבה יין עושה כו':

משנה

כל כינויי נזירות - כנזירות.
האומר "אהא" - הרי זה נזיר,
או "אהא נאה" - נזיר,
"נזיק", "נזיח", "פזיח" - הרי זה נזיר.
"הריני כזה", "הריני מסלסל", "הריני מכלכל", "הרי עלי לשלח פרע" - הרי זה נזיר.
"הרי עלי ציפורים":
דבי מאיר אומר: נזיר.
וחכמים אומרים: אינו נזיר.

גמרא

מכדי תנא בסדר נשים קאי, מאי טעמא תני נזיר?

תנא אקרא קאי: **"וזהיה אם לא תמצא הן בעיניו כי מצא בה ערות דבר"**² (דברים כד, א).
 והכי קאמר: מי גרם לה לעבירה?
 יין,
 וקאמר: כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין.

¹ במדבר ו, א-כ

א וידבר ה' אל משה לאמר: ב דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש או אשה מי יפלא לנדר נזיר להזיר לה'.
ג מיזון ושכר יזיר חמין יין וחמין שכר לא ישתה וכל משרת ענבים לא ישתה וענבים לחים ויבשים לא יאכל.
ד כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן היין מהרצנים ועד זג לא יאכל.
ה כל ימי נדר נזרו תער לא יעבר על ראשו עד מלאת הימים אשר יזיר לה' קדש יהיה גדל פרע שער ראשו.
ו כל ימי הזיר לה' על גפוש מת לא יבא.
ז לאביו ולאמו לאחיו ולאחותו לא יטמא להם במתם מי נזר אלהיו על ראשו.
ח כל ימי נזרו קדש הוא לה'.
ט וכי ימות מת עליו בפתע פתאום וטמא ראש נזרו וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו.
י וביום השמיני יבא שתי תרים או שני בני יונה אל הפהן אל פתח אהל מועד.
יא ועשה הפהן אחד לחטאת ואחד לעלה וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא.
יב והזיר לה' את ימי נזרו והביא כבש בן שנתו לאשם והימים הראשנים יפלו מי טמא נזרו.
יג וזאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו יביא אתו אל פתח אהל מועד.
יד והקריב את קרבנו לה' כבש בן שנתו תמים אחד לעלה וכבשה אחת בת שנתה תמימה לחטאת ואיל אחד תמים לשלמים. טו וסל מצות סלת חלת בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן ומנחתם ונסמיהם.
טז והקריב הפהן לפני ה' ועשה את חטאתו ואת עלתו.
יז ואת האיל יעשה זבח שלמים לה' על סל המצות ועשה הפהן את מנחתו ואת נסכו.
יח וגלח הנזיר פתח אהל מועד את ראש נזרו ולקח את שער ראש נזרו ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים.
יט ולקח הפהן את הזרע בשלה מן האיל וחלת מצה אחת מן הסל ורקיק מצה אחד ונתן על פני הנזיר אחר התגלחו את נזרו.
כ והניף אותם הפהן תנופה לפני ה' קדש הוא לכהן על חוזה התנופה ועל שוק התרומה ואחר ישתה הנזיר יין.
כא זאת תורת הנזיר אשר יזיר קרבנו לה' על נזרו מלבד אשר תשיג ידו פני נדרו אשר יזיר פן יעשה על תורת נזרו

² מי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא הן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר קריתת ונתן מידה ושלחה מביתו

2. ב, א-ב

רפ"י

פתח בכינויין. דקתני כל כינויי נזירות כנזירות:

ומפרש ידות. האומר אהא: **תנא מההוא דסליק כו'.** אורחא דתנא מההוא דסליק מתחיל לפרושי ברישא כדתנן כו':

אלא לעולם תני הכי ותני הכי. ומסתברא טעמא דהתם גבי במה בהמה יוצאה אידי בהמה הוא דאתי שאסור לגמל לצאת (באפסר) אבל הוא אינו חייב בדבר שאינו ראוי לה הלכך קלישא איסורא ולהכי מפרש התירא ברישא:

וגבי יש נוחלין נמי. משום דעיקר נחלה הוא מפרש עיקר נחלה ברישי:

אלא [הכא] לפרוש כינויי ברישא אלא היינו טעמא. דמפרש ידות ברישא דהואיל ואתיין ליה מדרשא כדאמרין בפרקא קמא דנדריים נזיר להזיר לעשות כינויי נזירות כנזירות וידות נזירות כנזירות: **חביבין ליה.** ותני להו ברישא ואי אמרת כינויי נזירות נמי אתיין ליה מדרשא כדקתני עלה לעשות כנויי נזירות כנזירות הא לא הוי מדקא הדר ותני בההיא ברייתא גופא דנדריים אין לי אלא בנזירות בנדריים כו' ומקיש נדריים לנזירות מה נזירות עשה בו ידות נזירות כנזירות אף כן בנדריים ולא חשיב בהדייהו כינויי נזירות אלמא ברישא לא אתא אלא משום ידות נזירות כנזירות וכינויי נזירות אגב גררא נסבא:

ולפתח בהו ברישא. וליתני ידות נזירות כנזירות וכל כינויי נזירות כנזירות:

תנא כי [מתחיל] בעיקר קרבן ברישא. כגון בכינויי נזירות שהן ענין לשון נזיר כדפרישנא לעיל: ולענין פרושי מפרש ברישא ידות דאתיין מדרשא ובפ"ק דנדריים פריך הניחא למ"ד כינוייין לשון אומות הן ולהכי פתח בכינוייין ברישא דעיקר הן אלא למ"ד לשון שבדו להן חכמים להיות נודר בו מאי איכא למימר לפתח בידות ברישא הואיל ואתיין מדרשא ומשני מי קתני ידות במתניתין כלל אלא חסורי מחסרא לה ותני ידות להא מלתא נמי תריץ לה ואקדים נמי ותני ידות ברישא כל ידות נדריים כנדריים וכל כינויי נדריים כנדריים ולהכי מפרש ידות ברישא והדר כינוייין: האומר אהא הרי זה נזיר ואמאי דלמא אהא בתענית קאמר: לימא דקסבר שמואל ידים שאין מוכיחות כלומר מדקא מוקים לה שמואל כגון שהיה נזיר עובר לפניו הא לאו הכי ליכא לספוקי בנזיר כלל דקסבר ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים והא איפכא שמעין ליה בפ"ק דקידושין דאמר שמואל האומר לאשה הרי את מקודשת הרי את מאורסת הרי את לאנתו הרי זו מקודשת ואע"ג דלא אמר לי:

פתח בכינויין, ומפרש ידות!

אמר רבא ואיתימא ר' דאי:

חסורי מחסרה והכי קתני:

"כל כינויי נזירות כנזירות, וידות נזירות כנזירות, ואלו הן ידות: האומר "אהא" הרי זה נזיר".

ולפרוש כינויי ברישא!

תנא מההוא דסליק ההוא מפרש ברישא.

קדתנן:

"במה מדליקין ובמה אין מדליקין" (שבת כ:), ומפרש "אין מדליקין" ברישא.

"במה טומנין ובמה אין טומנין" (שבת מז:), ומפרש "אין טומנין" ברישא.

"במה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה" ומפרש "לא תצא אשה" ברישא.

והתנן:

"במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה" (שבת נא:), ומפרש "יוצא גמל" ברישא.

"יש נוחלין ומנחילין,

נוחלין ולא מנחילין,

מנחילין ולא נוחלין,

לא נוחלין ולא מנחילין" (בבא בתרא קח:),

ומפרש "אלו נוחלין ומנחילין" ברישא!

אלא, לעולם תני הכי ותני הכי,

אלא,

התם - דאיסורא דנפשיה הוא מפרש איסורא דנפשיה ברישא,

גבי בהמה - דאיסורא אידי בהמה הוא דאתי - מפרש היתירא ברישא.

גבי "יש נוחלין" נמי - מפרש עיקר נחלה ברישא. **בב,**

אלא הכא לפרוש כינויי ברישא!

אלא היינו טעם: ידות, הואיל ואתיין ליה מדרשא חביבין ליה.

ולפתח בהון ברישא!

תנא כי מתחיל מתחיל בעיקר קרבן,

ולענין פירושי מפרש ידות ברישא.

3. ב, ב

רס"י

אמרי. לעולם קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים כגון גבי אירוסין וקידושין כיון דמדכר שם אירוסין וקידושין הוי הוכחה במקצת והכא היינו טעמא דבעינן להיות נזיר עובר לפניו משום דאיכא למימר אהא בתענית קאמר ולא הוי הוכחה כלל דליכא למיקם עלה דמילתא אי אמר בתענית או בנזירות ולא הוי נזיר דלא נתנה נזירות אלא להפלאה עד שיפרש שנאמר (במדבר ו) כי יפליא לנדור ומתרגמינן ארי יפרש: **[דילמא וכו']**. אפי' כי נזיר עובר לפניו אמאי הוי נזיר ודילמא לפוטרו מקרבנותיו קאמר והכי משמע אהא אני במקומו להקריב קרבנותיו: הכא במאי עסקינן כגון שאמר שבלבו היה לקבל עליו נזירות:

אי הכי. דנזיר עובר לפניו וקאמר נמי בלבו מאי למימרא פשיטא אדעתא דנזיר קאמר: **בעינן שיהא פיו ולבו שוין.** דבעינן שיהא מוציא בשפתיו מה שיהרהר בלבו:

קמ"ל. דלא בעינן ובלבד שיהא נזיר עובר לפניו הא אם אין נזיר עובר לפניו ואע"ג דאמר בלבו כיון דלא הוציא בשפתיו לא הוי מוכחא מילתא:

"האומר 'אהא' - הרי זה נזיר".

דלמא 'אהא בתענית' קאמר!

אמר שמואל:

כגון שהיה נזיר עובר לפניו.

לימא קסבר שמואל: 'ידים שאינן מוכיחות - לא הויין ידים'?

אמרי: בזמן שנוזר עובר לפניו ליכא לספוקא במילתא אחרתא.

אבל ודאי אין הנזיר עובר לפניו,

אמרינן: דלמא 'אהא בתענית' קאמר.

ודלמא לפוטרו מן קרבנותיו קאמר!

דקאמר בלבו.

אי הכי, מאי למימרא?

מהו דתימא: בעינן פיו ולבו שוין,

קא משמע לן.

4. ב, ב - ג, א

ר"י

האומר אהא נאה הרי זה נזיר. דמשמע הכי קאמר שיהא שערו מגודל ונאה:
נזירא מילתא דעבירה ואמרי' ליה נאה. בתמיה ואי אמר אהא נאה במילתיה דנזירות מי הויא נזירות מילתא דנוי דאמרי' לי זיל ותיהוי נזיר והנאה:
אין דאפילו לרבי אלעזר הקפר דאמר נזיר חוטא. ולא מיקרי נאה דכתיב וכפר עליו מאשר חטא על הנפש (במדבר ו):
הני מילי גבי נזיר טמא. שנטמא דאידי דבעי מיסתר ימים הראשונים ומיהדר ומימני זימנא אחריתי אריכא ליה מילתא:
דילמא אתי למיעבר על נזירותיה. כדאמר בפרק קמא דנדרים (דף ט:.) כשהן מטמאין ורבין עליהם ימי טומאה מתחרטין בהן ונמצאו מביאין חולין לעזרה:
אבל נזיר טהור לאו חוטא קרינא ביה. ואמרי' זיל ותיהוי נזיר והנאה:

"אהא נאה" - נזיר.

ודלמא: אנאה לפניו במצות?
 קדתנא:

"זה אלי ואנוהו"³ (שמות טו, ב) - אנאה לפניו במצות.

אעשה לפניו: סונה נאה,

לולב נאה,

ציצית נאה,

אכתוב לפניו ספר תורה נאה ואכרכנו בשיראין נאים!"

אמר שמואל:

שתפוס בשערו, ואמר "אנאה".

נזירא מילתא עבירה, ואמרינן ליה: "נאה"!!

ג, א, אין, דאפילו לרבי אלעזר הקפר דאמר: נזיר חוטא,

הני מילי: גבי נזיר טמא⁴ (במדבר ו, יא),

דאידי דבעי מיסתר,

דאמר רחמנא: "זהימים הראשונים יפלו מי טמא נזרו" (במדבר ו, יב),

התם - הוא דלמא אתי למיעבר על נזירותיה,

אבל נזיר טהור - לאו חוטא קרי ביה.

³ עין וזמרת זה וזה לי לישועה זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארממנהו

⁴ ועשה הכהן אחד להטאת ואחד לעלה וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא

5. ג, א

רָשִׁי

נהי נמי דמוקמת ליה כגון שתפוס בשערו אמאי הוי נזיר והא לא אמר הריני כזה דאי כזה אמר הכי משמע להו הריני. כזה שיער לגדלו:

אמר שמואל כגון שהיה נזיר עובר לפניו. דמשמע הריני בנזירות כזה: הריני מסלסל הריני מכלכל או שאמר הרי עלי לשלח פרע זה נזיר. הריני מסלסל משמע דליעביד מידי דליהוי מהפך בשערו בגידול דהיינו בנזירות:

ואימא תורה. דכי אמר הריני מסלסל שמקבל עליו ללמוד תורה וקאמר שיהא מהפך בה כדכתיב סלסלה ותרוממך: **כדתנן.** המוציא סיד בשבת מרשות היחיד לרשות הרבים שחייב משום לא תוציאו:

כדי לסוד כילכול ואמר רב בת צידעא. טינפלייא {צדע, רקה} בלע"ז שמקפל השער שברקתה כמין מגרר כדי להעמיד על גבן כיפה שבראשה שלא יפול השער שבאוון למטה:

ואימא למיזן עניי. קביל עילויה: **הרי עלי לשלח פרע הרי זה נזיר.** דמשמע הרי עלי לגדל פרע:

ממאי דהדין שילוח רבויא הוא. כדקאמרת דלגדל פרע משמע: **דכתיב שלחך פרדס רמונים.** גידולך שגדילין יהיו כפרדס רמונים שצומח ומתגדל:

ואימא דשילוח מידי דעבורי. הוא דמשמע שיגורו שערו כמפנה מים ומעבירן ממקום למקום כדכתיב ושולח מים וגוי והאי נמי דאמר הרי עלי לשלח פרע משמע דאמר הרי עלי להעביר פרע:

תנא פרע פרע יליף כתיב הכא. בנזיר גדל פרע וכתיב גבי כהן הדיוט ופרע לא ישלחו מה פרע דכתיב גבי כהן הדיוט לישנא דריבוי הוא כדאמרינן בפרק כ"ג (סנהדרין כ. ב.): פרע ליהוי עד שלשים ומירבא לא לירבי טפי משלשים דגמרינן ליה מנזיר דכתיב ביה (במדבר ו) יהיה ויהיה בגימטריא הכי הוי אף פרע האמור גבי נזיר גידול שיער הוי והכי משמע שיניחנו לגדל עד שיבא לכלל פרע שהן שלשים ואפילו בעי למימר דלעולם שילוח מידי דעבר הוא אכתי לא קשיא ולא מידי דהכי משמע הרי עלי לשלח שיער (ולחביאו שיגיע) לכלל לי שיהא פרע דבין פרע דנזיר ובין פרע דכהן הדיוט אינה פחותה משלשים:

ואיבעית אימא האי ושולח מים ריבוי הוא. דכי משקין ליה מיא לארעא קא מרבי להו לפרי:

"[הריני בזה], "הריני מסלסל", "הריני מכלכל", "הרי עלי לשלח פרע" - הרי זה נזיר].

"הריני בזה".

נהי נמי דתפוס בשערו, הריני כזה' לא אמר!

אמר שמואל:

כגון שהיה נזיר עובר לפניו.

"הריני מסלסל".

ממאי דהדין 'סלסול שערא'?

כדאמרה ליה ההיא אמתא דבי רבי ליההוא גברא: עד מתי אתה מסלסל בשעריך?

אימא: תורה, דכתיב: "סלסלה ותרוממך"⁵ (משלי ד, ח).

אמר שמואל:

הכא נמי, שתפוס בשערו.

"הריני מכלכל".

ממאי דהדין 'כילכול שערו' הוא?

כדתנן:

"סיד?"

רבי יהודה אומר:

כדי לסוד כילכול" (שבת עח.).

ואמר רב:

בת צידעא.

אימא: מיזן עניי, כדכתיב: "ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו" (בראשית מז, יב)!

אמר שמואל:

הכא נמי, שתפוס בשערו.

"[הרי עלי לשלח פרע] - הרי זה נזיר".

ממאי דהדין 'שילוח' ריבויא הוא הוא?

דכתיב: "שולחך פרדס רמונים"⁶ (שיר השירים ד, ג).

אימא: מידי דעבורי, כדכתיב: "ושלח מים על פני הוצות"⁷ (איוב ה, י)!

תנא: "פרע" "פרע" יליף,

כתיב הכא: "קדש יהיה גדל פרע"⁸ (במדבר ו, ה),

וכתיב התם: גבי כהן הדיוט "ופרע לא ישלחו"⁹ (יחזקאל מד, כ).

ואיבעית אימא: האי "שולח מים" נמי ריבוי הוא, כדמתרגם רב יוסף: דכד משקין ליה מיא לפירא ורבי.

⁵ סלסלה ותרוממך תכפך מי תהבנה

⁶ שולחך פרדס רמונים עם פרי מגדים פרים עם נרדים

⁷ הנתן מטר על פני ארץ ושלח מים על פני הוצות

⁸ כל ימי נדר נזרו תער לא יעבר על ראשו עד מלאת הימים אשר יזיר לה' קדש יהיה גדל פרע שיער ראשו

⁹ וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו כסום יקסמו את ראשיהם

6. ג, א-ב

רפ"י

ציפורין הסמוכין לשיער. והיכן הן ציפורין הסמוכין לשיער כדכתיב בדניאל עד די שיערה כנשרין רבה וטפרוהי כצפרין דצפרין ושיער בחד קרא כתיבי:

דר"מ סבר מתפיס איניש במידי דסמיך ליה. ולהכי אמר צפרין דבעי לקבולי עליה גידול שיער דסמיך ליה לצפורים וכגון שהיה נזיר עובר לפניו או תפוס בשערו כדאמרינן לעיל:

ורבנן סברי לא מתפיס איניש במידי דסמיך ליה. ולא אמריי שבדעתו היה לומר גידול שער אי לאו דמפרש בהדיא ואע"ג דנזיר עובר לפניו:

ור' יוחנן אומר דכ"ע לא מתפיס. איניש במידי דסמיך ליה:

אלא היינו טעמא דר"מ דחיישינן. כי אמר הרי עלי ציפורין דדלמא קאמר שבדעתו לקבל עליו מידי דזימנין דמיייתי עליה צפורים דהיינו נזירות דלכי מיטמא מיייתי צפרים בנזיר טמא כתיב וכי ימות מת עליו בפתע פתאום כו' וביום השמיני יביא שתי תורים והזיר לה' את ימי נזרו וגו' (במדבר ו):

מכדי חיישינן קאמר. כלומר דלא הוי נזיר אלא משום דאמריי שמא צפרי נזיר טמא קבל עליו ואי בתר חששא אזלינן ליחוש דילמא צפרי נדבה קיבל עליו ולא ניתנה נזירות אלא להפלאה ואמאי קאמר ר"מ דהוי נזיר כלל:

א"כ. דבעי למימר צפרי נדבה הוה אמר הרי עלי קן דקן משמע צפרי נדבה אבל כי אומר הרי עלי צפורים לא משמע צפרי נדבה כלל הלכך מדקאמר צפורין ליכא לספוקי אלא בצפורי נזיר:

ודלמא. מקבל עליו תורת ציפורי מצורע לטבול החיה בדם השחוטתה ולשלחן ולעשותן כהלכות צפרי מצורע והך פירכא דפרכינן השתא קא פריך בין לרבי יוחנן בין לר"ל דמכדי צפרים סתם קאמר הא איכא למיחש נמי לצפורי מצורע: ודלמא נזיר טמא הוה וקאמר לאיתויי צפורים ולפוטרו הוה במקומו:

כגון שהיה נזיר טהור עובר לפניו. דלאו בר אתויי הוא והלכך כי אמר צפורין לא אמר אלא אדעתא דליהוי נזיר כמותו: **מאי בינייהו.** בין לרבי יוחנן בין לר"ל לא מיתרצא שמעתתא אלא כגון שנזיר טהור עובר לפניו משום דאית ליה למיפרך בה כל הני פירווכין ותריצנא כגון דנזיר טהור עובר לפניו עסקינן מה לי אי משום צפרין סמוכין לשיער אי משום צפרי נזיר טמא אי משום הכי אי משום הכי הוה ליה נזיר:

איכא בינייהו כגון דאמר צפרין סמוכין לשיער. ר' יוחנן סבר אע"ג דאמר הכי לא מוכחא מילתא דלקבולי עליה נזירות הוה דקאמר אלא לקבל עליו צפרין סתם בלא נזירות אי לאו דנזיר עובר לפניו:

לריש לקיש. כיון דאמר בהדיא צפורין סמוכין לשיער מוכחא מילתא דמשום נזירות קאמר ואף על גב דאין נזיר עובר לפניו דמיתפיס איניש בשיער דסמיך ליה וכמאן דאמר הרי עלי לגדל שיער דמי: **האומר ימין.** שלא אוכל ככר זה הרי זו שבועה: מאי טעמא לאו משום דכתיב וירם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בחי העולם. דקא מתפיס ימינו לישבע דסמיך ליה:

לא. ימין שאוכל ככר זה כאומר שבועה שאוכל ככר זה דמי שנאמר נשבע ה' בימינו בימינו אמר ונחשב כשבועה:

שנאמר ובזרוע עוזו. מדכתיב ימינו וכתוב ובזרוע עוזו אלמא דזרועו היינו שמאלו והכי נמי אמריי בפרק קמא דמסכת ברכות (דף ו.) מנין שהקב"ה מניח תפילין דכתיב ובזרוע עוזו ואין עוזו אלא תפילין כו' ותפילין בשמאל קיימי:

"הרי עלי ציפורין" -

רבי מאיר אומר: נזיר.

מאי טעמא דרבי מאיר?

אמר ריש לקיש:

ציפורין סמוכין לשיער קיבל עליו,

דכתיב: **"עד די שיערה מנשרין רבה וטפרוהי כצפרין"** (דניאל ד, ל).

רבי מאיר סבר: מתפיס איניש במידי דסמיך ליה.

ורבנן סברי: לא מתפיס איניש במידי דסמיך ליה.

גב

רבי יוחנן אומר:

דכולי עלמא: לא מתפיס.

אלא, היינו טעמא דרבי מאיר:

דחיישינן שמא צפורי נזיר טמא קיבל עליו.

מכדי "חיישינן" קאמר,

דלמא: צפורי נדבה קיבל עליו!

אם כן, "הרי עלי קן" מבעי ליה.

ודלמא: "הרי עלי צפורי מצורע" קאמר!

כגון שהיה נזיר עובר לפניו.

ודלמא: נזיר טמא, ולפוטרו מן קרבנותיו קאמר!

כגון שהיה נזיר טהור עובר לפניו.

מאי בינייהו?

איכא בינייהו:

כגון דאמר:

"ציפורין הסמוכין לשיער עלי",

לרבי יוחנן: אף על גב דאמר הכי, אי נזיר עובר לפניו - אין, אי לא - לא.

לרבי שמעון בן לקיש: אף על גב דאין נזיר עובר לפניו.

מי איכא למאן דאמר: "לא מתפיס איניש במילתא דסמיך ליה"?

והתניא:

"האומר: 'ימין' - הרי זו שבועה"

מאי טעמא לאו משום דכתיב:

"וירם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בחי העולם" (דניאל יב, ז)!

אמרי: לא,

משום ד"ימין" גופיה איקרי שבועה.

דתניא:

"מניין לאומר: 'ימין' שהיא שבועה?"

שנאמר: "נשבע ה' בימינו" (ישעיה סב, ח).

מניין לאומר: 'שמאל' שהיא שבועה?"

שנאמר: "ובזרוע עזו"¹⁰ (ישעיה סב, ח).

¹⁰ נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו אם אתן את דגנך עוד מאכל לאימיה ואם ישתו בני נמר תירושהו אשר ינעת בו

7. ג, ב

רש"י

משנה

"הריני נזיר: מן החרצנים",
 "מן הגזים",
 "מן התגלחת",
 "מן הטומאה" -

הרי זה נזיר,
 וכל דקדוקי נזירות עליו.

גמרא

מתניתין דלא כרבי שמעון.

דתניא:

"דבי שמעון אומר:

אינו חייב עד שידור מכולם".

ורבנן אמרי: אפילו לא נזר אלא בחד מנהון - הוי נזיר.

מאי טעמא דרבי שמעון?

אמר קרא: "מכל אשר יעשה מגפן תיין מחרצנים ועד זג"¹¹ (במדבר ו, ד).

ורבנן, מאי טעמיהו?

אמר קרא: "מיין ושקר נזיר" (במדבר ו, ג).

ורבי שמעון נמי הכתיב: "מיין ושקר נזיר"!

ההוא מיבעי ליה לאסור יין מצוה כיון הרשות.

מאי היא - קדושתא ואבדלתא?

דא הרי מושבע ועומד עליו מהר סיני?!

אלא, כי הא דאמר רבא:

"שבועה שאשתה",

וחזר ואמר: "הריני נזיר" -

אתיא נזירות חיילא על שבועה.

ורבנן נמי, הא מיבעי ליה לאסור יין מצוה כיון רשות!

אם כן, לימא קרא "מיין", מאי "ושקר"?

שמעתי מינה תרתי.

ורבי שמעון?

היינו טעמא דכתב: "שקר" לאלופי "שקר" "שקר" למקדש.

דכתיב: "ויון ושקר אל תשת אתה ובניך אתך"¹² (ויקרא י, ט),

מה גבי נזיר יין הוא דליתסר, אבל שאר משקין - לא,

אף גבי מקדש נמי יין הוא דליתסר, אבל שאר משקין המשתכרין - לא.

ולאפוקי מדרבי יהודה.

דתניא:

"דבי יהודה אומר:

אכל דבילה קעילית, ושתה דבש וחלב, ונכנס למקדש - חייב".

מתני'

אמר הריני נזיר מן החרצנים.
 או שאמר הריני נזיר מן הזגין
 כו' הרי הוא כמי שאמר הריני
 נזיר סתם שמקבל עליו כל
 דקדוקי נזירות:

גמ'

אפילו לא נזר אלא מאחד מהן.
 או מן חרצן או מן זג הרי זה
 נזיר וכל דקדוקי נזירות עליו:
מכל אשר יעשה. משמע שצריך
 שיהא נזר מכל אשר יעשה
 שאינו נזיר אלא אי"כ נזר
 מכולם:

אמר קרא מיין ושקר יזיר.
 דמשמע דאפילו דלא נזר אלא
 מיין לחודיה הוי נזיר מכולם:
לאסור יין מצוה כיון הרשות
מאי היא קדושתא ואבדלתא.
 מי חייל עליה איסור נזירות:

והרי מושבע ועומד עליו מהר
סיני הוא. דכתיב זכור את יום
 השבת לקדשו זוכרהו על היין
 אין לי אלא בכניסתו ביציאתו
 מנין ת"ל כו' (פסחים דף קו)
 וקיי"ל דנשבע לבטל את המצוה
 פטור דלא אתיא שבועה
 ומבטלה מצוה ואי"ת הא תנן
 (נדרים דף טז). שבועות דף כה).
 חומר בנדרים מבשבעות שכן
 הנדר חל על דבר מצוה כדבר
 הרשות דאיש כי ידור נדר לה'
 כתיב אפילו במידי דלהי נמי לא
 קשיא דהא לא הוי אלא כגון
 דאמר ישיבת סוכה עלי דאוסר
 אותה עליו ואין מאכילין את
 האדם דבר האסור לו אבל אם
 אמר קונם שלא אשב בסוכה
 אין בדבריו כלום והכי מסקינן
 לה בנדרים בפרק ואלו מותרין
 (דף טז:). אלא כי הא דאמר
 רבא שבועה שאשתה וחזר
 ואמר הריני נזיר אתיא נזירות
 חיילא על שבועה. והיינו
 דקאמר לאסור יין מצוה דנשבע
 לשתות כיון הרשות וכי תימא
 מאי שנא נשבע מפי עצמו
 מנשבע מהר סיני הכי אמרינן
 ליה בהדיא במס' שבועות (דף
 כט). שבועה שאוכל ככר זו וחזר
 ואמר שבועה שלא אוכלנה על
 הראשונה חייב משום שבועת
 בטוי ועל השניה חייב משו'
 שבועת שוא והתם מפרש טעמא
 ומיהו איכא לן למשמע מינה
 דקאמר חייב על השניה אע"ג
 דהוי נשבע לבטל את המצוה
 דנזירות נמי חיילא אהאי
 דנשבע לשתות יין:

מאי ושקר ש"מ תרתי. לאסור
 יין מצוה כיון הרשות וכי לא
 נדר נמי אלא מחד מינייהו דהוי
 נזיר מכולהו:

אף גבי. כהן הבא למקדש כי
 שתה יין הוא דליתסר אבל כי
 שתה שאר מילי דמשכרין לא
 ולאפוקי מדר' יהודה כו':

¹¹ כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן תיין מחרצנים ועד זג לא יאכל

¹² ויון ושקר אל תשת אתה ובניך אתך בבאכם אל אהל מועד ולא תמתו חקת עולם לדורותיכם

כ"י

קעילית. שם מקום:

איבעית אימא. היינו טעמא דר"ש דאמר אינו חייב בנזירות עד שיזיר מכולן בסתם דאמר הריני נזיר דר"ש לטעמיה דלית ליה איסור חל על איסור וה"נ כי אסר עצמו מן החרצנים ומן הזגין וחיילא עליה נזירות לא אתי אידך פלגא דתגלחת וטומאה וחיילא עליוהי אי נמי כי הזיר עצמו מן היין לא אתי איסור תגלחת וטומאה וחיילא אאיסור יין לשווייה נדר גמור: ומנא תימרא דר"ש לית ליה איסור חל על איסור דתניא ר"ש אומר האוכל נבילה ביום הכפורים וכו'. דלא אתי איסור יום הכפורים וחיילא אאיסור נבילה דלא אמרינן מיגו דאתא יום הכפורים ואיתוסף איסורא לגבי שאר מילי איתוסף נמי לגבי נבילה ור"ש לטעמיה דאמר במסכת כריתות (דף כג.) דאפילו איסור חמור לא אתי וחיילא על איסור קל והכי פרישנא לה במסכת [יבמות] (דף לג.) ובמסכת שבועות (דף כד.):

לימד על כל איסורי נזיר שמצטרפין זה עם זה. לכזית שאם לא אכל בין חרצן וזג אלא כזית בלבד חייב מלקות: ור"ש דלא דריש ביה האי טעמא אלא עד שיזיר כו' אזיל לטעמיה דלא מצריך ליה האי קרא משום צירוף דלר"ש לית ליה צירוף דקסבר ר"ש אפילו לא אכל אלא כל שהוא חייב דעובר בלאו האמור בו מחרצנים ועד זג לא יאכל דתניא ר"ש אומר כל שהוא למלקות לא אמרו שיעור אכילה לכזית אלא לענין קרבן ולענין שאר איסורין שחייבין על שגגתו חטאת כגון חלב ודם וחמץ בפסח אבל גבי נזיר כי עבר על נזירותו ואכל זג או חרצן דמילקא הוא דלקי ולא הוי חייב קרבן בכל שהוא מחייב ולא בעינן ביה צירוף הלכך הואיל ולא מיצטרין משום צירוף מייתר ליה קרא לההוא טעמא דאינו חייב עד שיזיר מכולן: מתני' הריני כשמשון או כבן מנוח או כבעל דלילה או שלא אמר כבעל דלילה אלא אמר כשמשון או כבן מנוח כמי שעקר דלתות עזה או שלא אמר דלתות עזה אלא אמר כשמשון כבן מנוח כמי שנקרו פלשתים את עיניו:

איבעית אימא:

רבי שמעון לית ליה: 'איסור חל על איסור'.

דתניא:

"רבי שמעון אומר:

האוכל נבילה ביום הכפורים - פטור."

ולרבנן נמי, הקתיב: **"מכל אשר יעשה מגפן היין"** (במדבר ו, ד)!

אמרי לה רבנן: התם לימד על איסורי נזיר שמצטרפים זה עם זה.

ורבי שמעון?

לית ליה צירוף,

דתניא:

"רבי שמעון אומר:

כל שהו - למנות,

לא אמרו כזית אלא לענין קרבן."

8. ד, א

רש"י

הרי זה נזיר שמשון. צריך לנהוג בעצמו בנזירות שמשון ולקמן מפרש היכי הווי:

גמ'

דאי אמר כשמשון. ותו לא ה"א שמשון אחרינא קאמר להכי אמר כבן מנוח ואי הוה אמר נמי כשמשון כבן מנוח בלבד ה"א איכא איניש אחרינא דאתקרי נמי הכי או בן מנוח או שמשון בן מנוח לה"ק בהדייהו כבעל דלילה או כמי שנקרו פלשתים את עיניו או כמי שנקרו דלתות עזה דמיגליא מילתא דלא הוה אחרינא:

משנה

"הריני כשמשון",
 "בבן מנוח",
 "כבעל דלילה",
 "כמי שנקרו דלתות עזה",
 "כמי שנקרו פלשתים את עיניו" -
 הרי זה נזיר שמשון

גמרא

למה לי למיתנא כל הלין?

צ"כ

דאי אמר: "הריני כשמשון", הוה אמינא: שמשון אחרינא, קא משמע לן: "בבן מנוח".
 ואי תנא: "בבן מנוח", הוה אמינא: איכא דמיתקרי הכי, קא משמע לן: "כבעל דלילה", ו"כמי שנקרו פלשתים את עיניו".

9. ד, א-ב

רפ"י

הריני נזיר עולם הרי זה נזיר.
כל ימי חייו זכי אמר הריני נזיר
עולם משמע דנזירות קבל עליו
עד עולם לפיכך כיון שהגיע לל'
יום שיש לו כובד שיער מיקל
בתער ומגלח כל לי ולי:

ומביא. לכל תגלחת ותגלחת ג'
בהמות חטאת ועולה ושלמים
כמו שנאמר בענין:

ואם נטמא מביא קרבן טומאה.
כבש בן שנתו לאשם ושתני
תורים או שני בני יונה אבל
המקבל עליו נזירות שמשון הרי
זה נזיר עולם ולעולם אינו מיקל
בתער:

**ואם נטמא אינו מביא קרבן
טומאה.** שכן מצינו בשמשון
שנטמא למתים כדמפרש לקמן:

משנה

מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון?
"נזיר עולם":

הכביד שערו - מיקל בתער,
ומביא שלש בהמות.

ואם נטמא - מביא קרבן טומאה.
"נזיר שמשון":

הכביד שערו - אינו מיקל,

ואם נטמא - אינו מביא קרבן טומאה.

גמרא

"נזיר עולם" - מאן דכר שמייה?

חסורי מיחסרא והכי קתני:

"האומר: 'הריני נזיר עולם' - הרי זה נזיר עולם"¹³.

מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון?
"נזיר עולם":

הכביד שערו - מיקל בתער,
ומביא שלש בהמות,

ואם נטמא - מביא קרבן טומאה.
"נזיר שמשון":

הכביד שערו - אינו מיקל בתער,

ואינו מביא קרבן טומאה".^{ד,ב}

10. ד, ב

רש"י

מני אי רבי יהודה הא אמר דמותר לכתחילה. ליטמא ומתני קתני אם נטמא בדיעבד אבל לכתחילה לא. תנא נמי גבי נזיר שמשון אם. וה"ה נמי לכתחילה מותר:

הרי עלי. ככר זו בככור:

רבי יעקב אוסר דלא בעינן שיהא איסורו בדבר הנזיר כגון. (חטאת) ושלמים (דהא כתיב איש כי ידור נדר לה' לרבות דבר האסור כגון בכור):

רבי יהודה סבר לה כר' יעקב דאמר לא בעינן דבר הנזיר. הכי נמי כי אמר הריני נזיר שמשון הוי נזיר ואע"ג דשמשון לא יצא נזירות מפיו:

ור"ש. דאומר לא הוי נזיר סבר לה כר' יוסי דאמר מותר משום דלא התפיס אלא בככור דלא הוי דבר הנזיר שהרי קדושתו מרחם:

ושאני גבי בכור. דהיינו טעמא דרבי יעקב משום דכתיב לה' איש כי ידור נדר לה' לרבות את הבכור:

לרבות חטאת ואשם. דכי אמר ככר זה עלי כחטאת וכאשם אסור:

מרבא אני חטאת ואשם שכן מתפיסן בנדר. שאינו מביא חטאת ואשם עד שיהא מחויב להן ויאמר זהו לחטאתי ולאשמי:

["נזיר שמשון"]

הכביד שערו - אינו מיקל,

ואם נטמא - אינו מביא קרבן טומאה"].

קרְבָן - הוא דלא מיייתי,

אָבָל נזירות - חייִלָא עליה.

מני מתניתין?

לא רבי יהודה,

ולא רבי שמעון.

דתנא:

"רבי יהודה אומר:

נזיר שמשון - מותר ליטמא למתים,

שכן מצינו בשמשון שנטמא.

רבי שמעון אומר:

האומר: "נזיר שמשון" - לא אָמר בלום,

שלא מצינו בשמשון שיצאת נזירות מפיו".

מני?

אי רבי יהודה - האמר: אפילו לכתחילה, ומתניתין קתני "אם נטמא"!

אי רבי שמעון - האמר: לא חייִלָא עליה נזירות כָּלָל!

לעולם רבי יהודה היא,

ואידי דקתני גבי נזיר עולם - "אם נטמא",

תנא נמי גבי נזיר שמשון - "אם נטמא".

לימא בפלוגתא דהני תנאי קמיפלגי,

דתנן¹⁴:

"הרי עלי בככור",

רבי יעקב: אוסר,

ורבי יוסי מתיר".

מאי לאו רבי יהודה סבר לה כרבי יעקב דאמר: לא בעינן דבר הנזיר,

ורבי שמעון סבר לה כרבי יוסי, דאמר: בעינן דבר הנזיר.

לא, דכולי עלמא בעינן דבר הנזיר, ושאני גבי בכור,

דכתיב ביה: "לה"¹⁵ (במדבר ל, ג), - לרבות את הבכור.

ורבי יוסי?

אמר לך:

ההוא "לה" - מיבעי ליה לרבות חטאת ואשם

ומה ראית "לרבות חטאת ואשם" ולהוציא את הבכור?

מרבא אני חטאת ואשם - שכן מתפיסן בנדר,

ומוציא אני את הבכור - שאין מתפיסו בנדר.

ורבי יעקב?

אמר לך: בכור נמי מתפיסו בנדר הוא.

¹⁴ לא מצינו כזאת משנה, מסורת הש"ס גורס "דתניא".

¹⁵ איש מי ידור נדר לה' או השבע שבעה לאסור אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו ועשה

רס"י

שאינ מתפיסו את הבכור בנדר.
דנדור ועומד מרחם הוא אבל
גבי נזיר דכו"ע בין לר' יעקב בין
לר' יוסי בעינן דבר הנדור וכי
אמר הריני נזיר שמשון לא אמר
ולא כלום:

גבי נזיר נמי. בין לר' יעקב בין
לרבי יוסי אמאי בעינן דבר
הנדור הא כתיב . ביה לה'
להזיר:

לא אכלתי [אשם] נזירות
מעולם. משום ההוא טעמא
דאמרי' לעיל דכשהן מטמאין
ורבין עליהן ימי טומאה הן
מתחרטין ומביאין חולין
לעזרה:

ופחז. ומהר עלי יצרי והביאני
לידי הרהור: לשאוב מים מן
הגיע גרסי' שכן הוא לשון
המשנה ופי' מן המעיין:

עליך אמר הכתוב איש כי
יפליא לנדור נדר נזיר להזיר
לה'. דמשמע שנודר לשם
שמים:

דתיניא:

"של בית רבינו אמרו:

מנין לנו לנדור לו בכור בתוך עדרו שמצוה עליו להקדישו,
שנאמר: "הזכר תקדיש"¹⁶ (דברים טו, יט)."

ורבי יוסי?

אמר לך: נהי דמצוה להקדישו,
אי לא מקדיש ליה - מי לא קדוש?!

גבי נזיר נמי, הכתיב: "לה" (במדבר ו, ב)!

ההוא, מיבעי ליה לכדתניא:

"אמר שמעון הצדיק:

מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא, חוץ מאדם אחד שבא אלי מן הדרום,
יפה עינים וטוב רואי, וקווצותיו סדורות לו תלתלים.

אמרתי לו: בני, מה ראית לשחת שער נאה זה?

אמר לי: רועה הייתי לאבי בעירי והלכתי לשאוב מים מן המעיין,

ונסתכלתי בבבואה שלי, ופחז יצרי עלי, וביקש לטורדני מן העולם.

אמרתי לו: ריקה! מפני מה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך,

שסופך להיות רמה ותולעה!

העבודה שאגלחך לשמים.

עמדתי ונשקתיו על ראשו, אמרתי לו: במותך ירבו נזירים בישראל,

עליך הכתוב אומר: "איש כי יפלא לנדור נדר נזיר להזיר לה" (במדבר ו, ב)."

11. ד, ב

רס"ז

ושמשון לאו נזיר הוא והא כתיב
 כי נזיר אלהים. וקא ס"ד דמנוח
 קאמר להא מילתא דהוה ליה
 דבר הנדור דאדם מדיר את בנו
 בנזיר:

מלאך הוא דקאמר. כי נזיר
 אלהים יהיה הנער מן הבטן
 אבל מפי מנוח לא יצא:

[רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר:

הַאֹמֵר: "נְזִיר שְׁמִשׁוֹן" - לֹא אָמַר כָּלוּם,
 שְׁלֹא מְצִינוּ בְּשְׁמִשׁוֹן שְׂעִצָּאת נְזִירוֹת מִפִּיוֹ"]

וְשְׁמִשׁוֹן לָאוּ נְזִיר הָוָה?

וְהִכְתִּיב: "כִּי נְזִיר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנַּעַר מִן הַבֶּטֶן" (שופטים יג, ה)!

התם מלאך הוא דקאמר.

12. ד, ב

כ"י

דילמא גרדויי גרד להו. מחתך
 חתך בהן אבל הוא גופיה לא נגע
 בהו :
 ויך ויקח כתיב . דמשמע ויך
 והדר ויקח :
 גוססין שוינהו. ובהדי דהו
 גוססין אשליניהו ולא איטמי
 בהו :

[רבי יהודה אומר:

נזיר שמשון - מותר ליטמא למתים,
 שכן מצוינו בשמשון שנטמא].

ומנלן דאיטמי למתים?

אילמא מדכתוב: "בלחי החמור הפיתי אלה איש"¹⁷ (שופטים טו, טז) -
 דילמא גרדיי גרי בהו ולא נגע בהו!

אלא מהכא: "ויך מהם שלשים איש ויקח את חליצותם"¹⁸ (שופטים יד, ט).

דילמא אשליניהו ברישא והדר קטלינו?

"ויך... ויקח" כתיב.

ודילמא גוססין שוינו!

אלא: גמרא גמירי לה.

¹⁷ ויאמר שמשון בלחי החמור חמור חמור בלחי החמור הפיתי אלה איש

¹⁸ ותצלח עליו רוח ה' ויך אשקלון ויך מהם שלשים איש ויקח את חליצותם ויטן החליפות למגידו החידה ויחר אפו ויעל בית אביהו

13. ד, ב - ה, א

רפ"י

ונזיר עולם היכא כתיב. שמיקל בתער ומביא שלש בהמות: הי"ג דתניא רבי אומר אבשלום נזיר עולם היה שנאמר ויהי מקץ ארבעים שנה ומגלח היה אבשלום לשנים עשר חדש דבכך הוה ליה כובד ובבציר מהכי לא הי"ל כובד דכאישי גבורתו (שופטים ח) אבל שאר נזירי עולם מגלח אי ללי יום דהווי ליה בהכי כובד:

ויליף מבתי ערי חומה. דכתיב בהו ימים תהיה גאולתו מה להלן י"ב חדש כדמפרש ביה קרא ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה:

רבי נהוראי אומר. אבשלום היה מגלח אחת ללי יום: שכן מצינו בבני מלכים שכן נוהגים:

והא רבי הוא דאמר. במס' ערכין (דף לא.) ימים תהיה גאולתו אין ימים פחותים משנים. שאם בא לגאלה באותו יום שמשכנה לו אינו יכול לגאלה עד שיעברו עליו בי ימים לפי שאין מקרא יוצא מידי פשוטו והכא נמי מאי חזא רבי מההוא ג"ש מה להלן י"ב חדש כו' נגמר מהאי טעמא ונימא נמי דאבשלום מגלח היה לשני ימים:

הא ג"ש. דגמיר מבתי ערי חומה:

משום כובד הוא דקא גמיר. דכתיב ביה באבשלום כי כבד עליו וגילחו:

ובשני ימים ליכא כובד. ומשום הכי לא גמיר מיניה:

ולימא דשתי שנים. משמע האי מקץ ימים לימים אשר יגלח דשתי שנים נמי איקרו ימים כדכתיב ויהי מקץ שנתים ימים: **ואימא שלשים יום.** דשלשים איקרו ימים כדכתיב עד חדש ימים:

ואימא מהכא מימים ימימה. תלכנה בנות ישראל לתנות לבת יפתח ד' ימים בשנה דהיינו יום אי לשלשה חדשים הכא נמי נימא דמגלח היה אבשלום לגי חדשים. לתנות לשון תאניה ואניה (איכה ב):

["נזיר עולם"]

הכביד שערו - מיקל בתער,

ומביא שלש בהמות.

ואם נטמא - מביא קרבן טומאה].

ו"נזיר עולם" היכא כתיב?

דתניא:

"רבי אומר:

אבשלום נזיר עולם היה,

שנאמר: "ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך:

אלכה נא ואשלם את נדרי אשר נדרתי לה' בקרבן" (שמואל ב טו, ז),

ומגלח אחד לשנים עשר חדש,

שנאמר: "ויהי מקץ ימים לימים" (שמואל ב' יד, כו).

ויליף "ימים" "ימים" (ויקרא כה, כט) מבתי ערי חומה

מה התם - שנים עשר חדש,

אף כן - שנים עשר חדש.

רבי נהוראי אומר:

מגלח אחת לשלשים יום.

רבי יוסי אומר:

מגלח מערב שבת לערב שבת,

שכן מצינו בבני מלכים שמגלחים מערב שבת לערב שבת.

מאי טעמא דרבי?

יליף מבתי ערי חומה.

והא רבי הוא דאמר: "אין ימים פחותין משנים" (ערכין לא.)!

האי גזירה שוה משום כובד גמיר,

ובשני ימים ליכא כובד.

ואימא: שתי שנים,

דכתיב: "ויהי מקץ שנתים ימים" (בראשית מא, א.)!

דנין "ימים" שאין עמהן שנים, מ"ימים" שאין עמהן שנים,

ואל יוכיח זה שיש עמו שנים.

ואימא: שלשים יום,

דכתיב: "עד חדש ימים" (במדבר יא, כ.)!

דנין "ימים" שאין עמהם חדשים, מ"ימים" שאין עמהם חדשים,

ואל יוכיח זה שיש עמו חדשים.

ואימא מהכא: "מימים ימימה" (שופטים יא, מ.)!

דנין "ימים" מ"ימים",

ואין דנין "ימים" מ"ימימה".

ומאי נפקא מינה?

והא תנא דרבי **רבי ישמעאל:**

¹⁹ ובגלגלו את ראשו והיה מקץ ימים לימים אשר יגלח מי כבד עליו וגלחו ושקל את שער ראשו מאתים שקלים באבן

²⁰ כט ואיש מי ימכר בית מושב עיר חומה והיתה גאלתו עד תם שנת מוקרו ימים תהיה גאלתו.

ל ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה וקם הבית אשר בעיר אשר

²¹ עד חדש ימים עד אשר יצא מאפכם והיה לכם לזרא יען מי מאסתם את ה' אשר בקרבכם ותבטו לפניו לאמור למה זה יצאנו ממצרים

²² מימים ימימה תלכנה בנות ישראל לתנות לבת יפתח הגלעדי ארבעת ימים בשנה

"וְשֵׁב הַמֶּהֱן", "וּבֵּא הַמֶּהֱן" (ויקרא יד - לט, מד) - זו היא שְׂיבָה זו היא בִּיאָה!"

רפ"י

ושב הכהן ובא הכהן זו היא שִׁיבָה זו היא בִּיאָה. מה ביאה מביתו של כהן לבית המנוגע חולץ וקוצה וטח ונתן שבוע להסגירו אף כאן בשיבה אף ה"י כיון דכתיב מימים ימימה ליהוי נמי כמאן דאמר ימים:

א"ד. לא ילפינן מההוא קרא דכתיב בבת יפתח דמנא ידעינן דמתלתא ירחין לתלתא ירחין הוי חד זימנא:

דילמא. האי דקאמר ד' ימים בשנה הכי הוי לסוף ד' ירחין חד זימנא ולתרין [ירחין] חד זימנא ולארבע ירחין חד זימנא ולתרין ירחין חד זימנא דהיינו נמי ארבע זימנין והילכך הואיל ואיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי שבקינן ההוא קרא דלא מפרש וגמרינן מקרא דמפרש דהיינו מבתי ערי חומה:

הני מילי היכא דליכא דדמי ליה, אבל היכא דאיכא דדמי ליה מדדמי ליה ילפינן.

איכא דאמרי:

מנא ידעינן דכל תלתא ירחין חד זימנא? דילמא ארבעה זימני בשתא.

אי נמי,

ארבעה ירחין חד זימנא,

תרין ירחין בחד זימנא!

14. ה, א

רס"י

גבי כהנים. הדיוטים:

מידי הוא טעמא. דאמרין דמגלחין בשלשים יום אלא משום דאיכא כובד שיער והוה ליה ניוול הכא נמי איכא כובד ומשום הכי היה אומר רבי נהוראי דאבשלום היה מגלח לאחר שלשים יום:

"רבי נהוראי אומר:

מגלח אחת לשלשים יום."

מאי טעמא גבי כהנים?

משום דאיכא כובד,

הכא נמי איכא כובד.

15. ה, א

רס"י

לדברי רבי יוסי דאמר שמגלח מערב שבת לערב שבת מאי היכרא איכא בין דידיה דהוי נזיר לשאר אחין הא אינהו נמי נוהגין להסתפר בכך: **איכא בינייהו בזמן שחל יו"ט להיות באמצע שבת** דאחין מגלחין בערב יום טוב והוא אינו מגלח עד ערב שבת ואי קשיא לך ולרבי מאי שנא אבשלום משאר נזירי עולם דמסתפרים אחת לל' יום משום דלגבי דידהו הוי כובד ורבי מתרץ לטעמיה דאבשלום הואיל ובעל כח הוה לא הוה כובד לדידיה עד שנים עשר חדש כי כאיש גבורתו ולרבי יוסי הואיל דאורחיהו דבני מלכים להסתפר מערב שבת לערב שבת הוה ליה כובד כשאר אחין אבל לשאר אינשי ליכא כובד עד ל':

"רבי יוסי אומר:

מגלח מערב שבת לערב שבת."

מאי איכא ביניהו לשאר אחוהי!

יום טוב שחל להיות באמצע שבת דאחיהו מגלחין,

הוא לא מגלח.

אי נמי,

לגלוחי מן צפרא דמעלי שבתא,

אחיהו - מגלחין,

איהו - לא מגלח עד פניא.

16. ה, א

רס"י

הני מ' שנה. דכתיב והי מקץ מ' שנה:

מאי עבידתיהו. והלא לא היו למלכות בית דוד אלא ל"ז:

לקץ מ' שנה ששאלו להם מלך. היא שנת עשר לשמואל הרמתי שאבשלום היה יודע שעתיד דוד למלאות מ' שנה וכשתמלאו מ' שנה ששאלו ישראל מלך מיום ליום אחר שמלכו שמואל ושאלו דהיינו בתחילת המלכות ועלתה לשניהן לפי שעדיין לא יצא טיבעו של שאול בעולם ואף טיבעו של שמואל בעולם שהיה נקרא מלך לא פסק ושתים שמלך שאול בעצמו בחיי שמואל כמו שלמדנו [בסדר עולם] שלא מת שמואל לפני שאול אלא ד' חדשים ול"ז שמלך דוד וטעה אבשלום ואמר עכשיו הגיע הקץ של אבא ואלכה לחברון להסב לי שם המלוכה ואם נפש אדם לומר מנין אתה אומר שאותה שנה שמלכו שמואל ושאלו שהיתה בתחילת מלכות של שאול ושמואל לא מת לפני שאול אלא ד' חדשים מכאן אתה למד שבאותו יום שעלתה חנה לשילה דכתיב ועלי הכהן יושב על הכסא (שמואל א א) באותו יום נתמנה לשופט והיינו דכתיב ישב על הכסא ולמדנו שבאותה שנה נתעברה חנה וילדה שמואל ונאמר בו בשמואל (שם) וישב שם עד עולם עד עולמו של יובל נ' שנים ושתי שנים שגמלתו אמו הרי לך שנים של שמואל נ"ב שנים ועלי כמה שנים נתמנה על ישראל מ' שנה וכשהיה לו לעלי ארבעים שנה בן כמה שנים היה שמואל הוי אומר בן ל"ט שנה שצריך אתה להוציא שנה אחת לעיבורו כמה נשתיירו לו משנותיו של שמואל י"ג צא מהן עשר שמלך שמואל אחר מיתתו של עלי ונשתיירו להן ג' שנים זו היא שאמרו אחת שמלך שאול ושמואל ושתים שמלך שאול בעצמו:

"ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך:

אלכה נא ואשלם את נדרי אשר נדרתי לה' בחברון" (שמואל ב טו, ז).

הני **"ארבעים שנה"** מאי עבידתיהו?

רבי נהוראי אומר משום רבי יהושע:

לקץ ארבעים שנה ששאלו להן מלך.

תנא:

"אותה שנה ששאלו להן מלך היא שנת עשר לשמואל הרמתי."

17. ה, א

רס"י

בר פדא אמר כנגד נזיר נזרו ונדר נדרו. האמור בפי נזיר שהן לי חסר אחת לנדור נדר נזיר להזיר נזיר נזרו נדר נזרו יזיר הזירו נזרו נזרו והזיר נזרו נזרו הנזיר נזרו הנזיר נזרו הנזיר נזרו הנזיר לי חסר אחת נזר אלהיו לא קחשיב לפי שאינו לשון נזירות אלא לשון עטרה כמו התרגום:

נזיר להזיר מלמד שהנזירות חלה על נזירות. שאם אמר הריני נזיר אם אוכל כבר זו וחזר ואמר הריני נזיר אם אוכל כבר זו ואכלה מונה שתי נזירות דאף על גב דכבר אחד הוא חלה נזירות על נזירות וכיון דהני אתו לדרשא ולא למניינא אחריני נמי לאו למניינא אתו: **ובר פדא אמר לך.** אטו מי ליכא חד מינייהו דלא אתא לדרשא: אלא מדהוא למניינא הנהו נמי דלדרשא אתי להו למניינא:

תנן מי שאמר הריני נזיר מגלח לשלשים ואחד יום בשלמא לרב מתנא. דאמר שלשים היינו דקאמר שמגלח [יום] שלשים ואחד דהיינו לאחר מלאת ימי נזרו:

אלא לבר פדא. דאמר עיקר נזירות לא הוי אלא כ"ט בשלשים איבעי ליה לגלח: הכי גרסינן אלא רישא נעשה כאומר שלימים:

אמר לך בר פדא. רישא דתני שמגלח לשלשים ואחד:

נעשה כאומר שלשים יום שלימים. ולכתחילה מגלח ליום שלשים ואחד וכיון דלא אמר בהדיא שלימים אם גילח ליום שלשים יצא:

דקסבר מקצת היום. שעבר מיום שלשים כמי שעבר כולו דמי והאי דמגלח לבתר הכי נעשה כמי שגילח ליום שלשים ואחד ואם תאמר הואיל ולבר פדא נמי צריך להמתין עד יום שלשים ואחד מאי איכא בין רב מתנא לבר פדא איכא דלבר פדא אם נטמא ביום שלשים אחר מלאת קרינא ביה ושוב אינו סותר את נדרו ולרב מתנא דאמר אין עיקר נזירות פחות משלשים יום תוך מלאת קרינא ביה וצריך למנות פעם שניה אי נמי היינו דאיכא בינייהו שאם אמר הריני נזיר כ"ט ימים מגלח לכתחילה ליום שלשים אליבא דבר פדא ולרב מתנא הולך ומשלם כל לי שאין שום נזירות פחות מלי יום ואינו מגלח עד לי ואי:

והא תנן גילח יום לי לא יצא באומר שלימים. (ממש) דצריך לו להשלם כל מה שנזר ולגלח אחר מלאת דהוה ליה כמי שנזר לגלח מאה יום דמונה מאה יום מיום ליום והדר מגלח איכא דגרסי לה בלישנא אחרינא רישא באומר שלימין ומפרש לה רישא לבר פדא לא קשיא כגון דאמר הריני נזיר שלשים יום דצריך למנות לכתחילה שלשים ולגלח ביום שלשים ואחד הא סתמא אם גילח יום שלשים יצא וסיפא דקתני לא יצא באומר שלימין ופרושי מפרש לה לרישא מי שאומר הריני נזיר מגלח לשלשים ואחד ואימתי אמרו שצריך לגלח ביום שלשים ואחד בזמן שאמר הריני נזיר שלשים יום ואם אמר שלשים יום שלימין אם גילח ביום שלשים לא יצא: תנן מי שנזר שתי נזירות מגלח את הראשונה ליום שלשים ואחד והשניה ליום ס"א. דלכי גילח ביום שלשים ואחד לראשונה לאלתר נכנסה לו נזירות שניה באותו יום עצמו ונמצא דכי מגלח נמי בשניה ביום ס"א קאים ליה ביום שלשים ואחד:

משנה

סתם נזירות - שלשים יום.

גמרא

מנהגי מילי?

אמר רב מתנא:

אמר קרא: **"קדש יקיה"**²³ (במדבר ו, ה) - **"יקיה"** בגמטריא תלתין הוו.

בר פדא אמר:

כנגד **"נזיר"** **"נדרו"** האמורים בתורה - שלשים חסר אחת.

ורב מתנא נמי גילף מ**"נזיר"** **"נדרו"**!

אמר לך: ההוא לך רשה,

"מינו ושכר נזיר" (במדבר ו, ג) - לאסור יין מצוה כיון רשות.

"כי יפלא לנדר נזיר להזיר" (במדבר ו, ב) - מלמד שהנזירות חלה על נזירות.

ה, ב ובר פדא?

אמר לך: ליכא חד מינהון דלאו לך רשה?

אלא מדדהווא למניינא, כולהו נמי למניינא.

תנן:

"סתם נזירות שלשים יום."

בשלמא לרב מתנא - ניקחא,

אלא לבר פדא - קשיא!

אמר לך בר פדא: אידי דאיכא יום תלתין דמגלח, ומביא קרבנותיו,

משום הכי תנא **"שלשים"**.

תנן:

"מי שאמר: 'הריני נזיר' - מגלח יום שלשים ואחד" (נזיר טז).

בשלמא לרב מתנא - ניקחא,

אלא לבר פדא - קשיא!

אמר לך בר פדא: אימא סיפא: **"אם גילח ליום שלשים יצא"**.

אלא סיפא מסייעא ליה,

רישא נעשה כאומר **"שלימין"**.

ולרב מתנא קשיא סיפא!

קסבר: מקצת היום ככולו.

תנן:

"הריני נזיר שלשים יום, אם גילח יום שלשים לא יצא" (נזיר טז)!

באומר: **"שלימין"**.

תנן:

"מי שנזר שתי נזירות,

מגלח את הראשונה יום שלשים ואחד,

²³ כל ימי נדר נזרו תער לא יעבר על ראשו עד מלאת הימים אשר יזיר לה' קדש יקיה גדל פדע שער ראשו

והשניה ליום ששים ואחד" (נזיר טז.).

בשלבמא לרב מתנא - ניהא,

אלא לבר פדא - קשיא!

ו,א

רש"י

בשלמא לרב מתנא ניהא אלא לבר פדא. למה לי כולי האי בששים חסר אחד סגי:

אמר לך בר פדא אימא סיפא אם גילח ביום שלשים כו'. אלמא דלא הוי עיקר נזירות אלא שלשים חסר אחד:

אלא סיפא מסייעא ליה. לבר פדא מדקאמר שאם גילח את הראשונה ליום שלשים שפיר דמי ורישא דקתני שלשים ואחד נעשה כאומר שלימין אבל היכא דפריש הריני נזיר שלשים יום חסר אחד מגלח לכתחילה ליום שלשים דעיקר נזירות אינו אלא שלשים חסר אחד

אבל לשתי נזירות לא אמרינן דליהוי יום אחד עולה למנין נזירות ראשונה ונזירות שניה קמשמע לן דעולה לכאן ולכאן:

תנן אם גילח לס' חסר אחד יצא. שיום שלשים עולה לכאן ולכאן:

בשלמא לרב מתנא. דאמר אין נזירות פחותה מלי יום ואינו מגלח עד יום ל"א להכי איצטרך לן הא מתניתין דיום שלשים עולה לו מן המנין לכאן ולכאן דכי גילח הראשונה ביום שלשים עולה לו אותו יום לכאן ולכאן ונתחלה מבו ביום נזירות שניה וכי עברו עליו ס' חסר אחת נעשה עליו יום כ"ט בתשלום לי מקצת היום ככולו:

אלא לבר פדא. למה לי למיתנא שיום שלשים עולה לו מן המנין הא הוי נזירות משלשים חסר אחד:

אמר לך בר פדא. אנא דאמינא דאין עיקר נזירות אלא כ"ט יום אהא סמכי דגמירנא להא מתניתין וחזינא ביה דתני שאם גילח יום ששים חסר א' יצא שיום שלשים עולה לו מן המנין ומשום דבתחילה כי גילח ביום שלשים עולה לו לכאן ולכאן ולא משום דאמרינן מקצת היום ככולו ונעשה כמי שגילח ביום שלשים ואחד אלמא דסתם נזירות לא הוי אלא כ"ט ומשו' הכי אמינא לעיל שאם גילח ביום לי יצא אבל טעמא דהא מתניתין לא הוי כדאמרת משום דמקצת היום ככולו:

תנן מי שאמר הריני נזיר נטמא יום שלשים סותר את הכל בשלמא לרב מתנא. דאמר דאין נזירות פחות משלשים משום הכי כי נטמא ביום שלשים בתוך מלאת קרינא ביה וסותר את הכל ואי קשיא לך הא תריץ רב מתנא לעיל דאמר מקצת היום ככולו הכא נמי נימא מקצת היום ככולו ואם נטמא ביום שלשים לא יהא סותר כלום הא לא קשיא דאמר לך רב מתנא הא תנא קמא דרבי אליעזר סבר לא אמרי' מקצת היום ככולו דהכי קא מתרצינן קסבר רבי אליעזר מקצת היום ככולו מכלל דתנא קמא דר' אליעזר סבר לא אמרינן מקצת היום ככולו:

אלא לבר פדא. דאמר אין עיקר נזירות אלא כ"ט יום אמאי סותר הא ניטמא אחר מלאת ימי נזרו:

אמר לך בר פדא אימא סיפא ר' אליעזר אומר אינו סותר אלא ז'.

כנגד אותן ימים שמונה בהן שלישי ושביעי מחמת טומאה: ואי ס"ד דבעינן שלשים ניסתור כולהו. אלא לאו דאין עיקר נזירות [לר"א] אלא כ"ט יום ומאי טעמא דר' אליעזר דאמר דסותר ז' משום דצריך לגלח לאחר שהזה עליו שלישי ושביעי מחמת טומאה כדמפרש ביה קרא ביום השביעי יגלחנו ובדין הוא דאינו צריך לסתור מהן כלום שהרי עברו עליו כ"ט יום בטהרה אלא משום דהשתא נתגלח על הטומאה וקים להו לרבנן דאין שיער מתגדל כדי לכופ ראשו של זה בצד עיקרו של זה בפחות מז' ימים ולהכי אמר רבי אליעזר דצריך שיהא סותר ז' ומונה ז' אחרים כנגדן והכי נמי מפרש טעמא דרבי אליעזר לקמן ואי קשיא אמאי לא מתרץ בר פדא הכי כרישא מאי טעמא סותר את הכל משום דנעשה כאומר שלמין היינו טעמא דלא מתרץ לה הכי דקסבר דכיון דנטמא לאחר כ"ט יום לא מדחינן ליה מקרבן כולי האי עד שלשים אחרני דילמא אתי למיעבר על נזריה ואתי לידי תקלה: ל"א רבי אליעזר אומר אינו סותר אלא ז' דבעי הזאה שלישי ושביעי ואח"כ יביא קרבן נזיר בטהרה אלמא קסבר דעיקר נזירות שלשים חסר א' ובדין הוא דאינו סותר כלל והאי דסותר ז' כדי שיביא קרבנו בטהרה: לא לעולם אימא לך דסבר רבי אליעזר שלשים בעינן כו' ורב מתנא אמר לך לעולם אימא לך לר' אליעזר לא הוי נזירות פחות משלשים יום והאי דאמר אם כן ניסתור להו לכולהו היינו טעמא דלא סתר להו דקסבר מקצת יום שלשים שעבר עליו בטהרה ככולו דמי:

תנן הריני נזיר מאה יום נטמא יום מאה סותר את הכל. ואפי' לבר פדא הואיל דקאמר מאה יום שלמים משמע:

ואי ס"ד דסבר ר' אליעזר מקצת היום ככולו לסתור ז'. ותו לא כי נטמא ביום ק' שהרי כבר עבר נזירותו כשנטמא ולדבריך אי לא סבר מקצת היום ככולו ליסתור להו לכולהו ואמאי קאמר אינו סותר אלא שלשים:

לעולם לא סבר מקצת היום ככולו. והאי דקאמר אינו סותר אלא שלשים יום מסייע ליה לבר פדא והאי דקאמר אי לא סבירא ליה דמקצת היום ככולו ואכתי לא שלימין אמאי לא סתר לכולהו אמר ריש לקיש היינו טעמא דרבי אליעזר כו':

זאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו. בין לנזירות שלשים בין לנזירות מאה תן לו תורת נזיר דהיינו שלשים והיינו דקאמר אינו סותר אלא שלשים:

אמר לך בר פדא: אימא סיפא:

"ואם גילח את הראשונה ליום שלשים -

מגלח את השניה ליום ששים?"

אלא סיפא - מסייעא ליה,

רישא - באומר "שלמים".

ולרב מתנא קשיא סיפא!

אמר לך רב מתנא:

דקתני סיפא: "יום שלשים עולה לכאן ולכאן".

מאי היא?

מקצת היום ככולו - הא אמרה חדא זימנא!

מהו דתימא: הני מילי לענין חדא נזירות, אבל לשתי נזירות לא - קא משמע לן.

תנן:

"אם גילח יום ששים חסר אחד - יצא,

שיום שלשים עולה לו מן המנין" (נדרים טז.).

בשלבמא לרב מתנא - ניהא,

אלא לבר פדא - למה לי?

הא אמר: שלשים חסר אחד!

אמר לך: אנא נמי אהא סמכי

תנן:

"מי שאמר: הריני נזיר,

נטמא יום שלשים - סותר את הכל".

בשלבמא לרב מתנא - ניהא,

אלא לבר פדא - קשיא!

אמר לך בר פדא:

אימא סיפא: "דבי אליעזר אומר: אינו סותר אלא שבועה".

אי סלקא דעתך: שלשים בעינן, נסתור כולהו!

קסבר רבי אליעזר: מקצת היום ככולו,

תנן:

"הריני נזיר מאה יום".

נטמא יום מאה - סותר את הכל.

דבי אליעזר אומר:

אינו סותר אלא שלשים יום".

ואי סלקא דעתך: סבר רבי אליעזר 'מקצת היום ככולו' -

נסתור שבועה!

ואי לא סבר: 'מקצת היום ככולו' - ליסתור כולהו!

לעולם לא אמרינן: 'מקצת היום ככולו'.

אי הכי ליסתור כולהו!

אמר ריש לקיש:

היינו טעמא דרבי אליעזר:

אמר קרא "וזאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו" (במדבר ו, ג),

התורה אמרה: נטמא ביום מלאת - תן לו תורת נזיר.

רס"י

אלו הן ימים שצריכין למלאות
הוי אומר ל'. דחדשה של לבנה
אינו אלא כ"ט וחצי ופעמים
שהוא צריך להשלים למנין
שלשים לאפוקי שאר ימים של
עשרים ושל ארבעים שאין
צריכין למלאות דמשמע דתיהוי
נזירות באותן ימים שצריכין
למלאות כמה הן (הרי) כ"ט:
רבי יאשיה סבר דהאי דכתיב
עד מלאות עד ל' משמע ולא
שלשים בכלל להכי איצטריך
גדל פרע שאין גידול שיער פחות
משלשים:

ורבי יונתן סבר עד ועד בכלל.
ולא איצטריך לן מגדל פרע
דאלו מעד מלאות הימים נפקא:
**אמר מר אי אלו הן ימים
שצריכים למלאות הוי אומר
שלשים.** דמשמע דתהוי נזירות
סתם שלשים יום:

ואימא שבת. כדי שבוע הוי
סתם נזירות דהוי ששה ימים
אתי יום שביעי וממלא לה
לשבוע ואימא דעד מלאות
הימים עד מלאות שבוע קאמר:
מאי חסירותא איכא. דבעי
השלמה כולהי שבועי כי הדדי
נינהו ומשום הכי ליכא למימר
דאיירי בהו קרא אבל חדש
דאיכא חסירותא דאיכא חסר
ואיכא מלא איכא לך למימר
האי לחדש הוא דאתא קרא:

ואימא שנה. שצריכה למלאות
דפעמים יהיה שנייג ופעמים
שנייד ופעמים שנייה:

מי מנינן. שנה לימים הכא כתיב
עד מלאות ימי חדש הוא דמנינן
לימים ומשום הכי אמרינן
דבשלשים של חדש איירי קרא
אבל לא לשנה שאין מונין לה
לימים אלא לחדשים:

לימא פתנאי:

"עד מלאות הימים"²⁴ (במדבר ו, ה) - שומעני מיעוט "ימים" שנים,

תלמוד לומר: "קדש יהיה גדל פרע" (במדבר ו, ה) - אין גידול שער פחות משלשים.

דברי רבי יאשיה.

רבי יונתן אומר:

אינו צריך,

הרי הוא אומר: "עד מלאות הימים" -

אי אלו הן ימים שצריכין למלאות? הוי אומר שלשים".

מאי לאו רב מתנא דאמר כרבי יאשיה,

ובר פדא דאמר כרבי יונתן.

אמר לך רב מתנא:

כולי עלמא שלשים בעינן,

והקא ב"עד" ועד בכלל פליגי:

רבי יאשיה סבר: "עד" ולא עד בכלל.

ורבי יונתן סבר: "עד" ועד בכלל.

אמר מר:

"אי אלו הן ימים שצריכין למלאות? הוי אומר שלשים".

ואימא שבת!

שבת מי איכא חסירותא?!

ואימא שנה! זא,

מי מנינן ליומי?!

והא רבנן דקיסרי אמרי: מנין שאין מונין ימים לשנים?

שנאמר: "לחדשי השנה"²⁵ (שמות יב, ב),

חדשים מחשבין לשנים, ולא ימים לשנים.

²⁴ כל ימי נדר נזרו תער לא יעבר על ראשו עד מלאות הימים אשר יזיר לה' קדש יהיה גדל פרע שער ראשו
²⁵ החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה

מְשַׁנֵּה

אָמַר:

"הַרְיֵנִי נְזִיר אַחַת גְּדוּלָה,"

"הַרְיֵנִי נְזִיר אַחַת קִטְנָה,"

אָפִילוּ: "מִכָּאן וְעַד סוּף הָעוֹלָם" -

נְזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם.

גְּמָרָא

אָמַרְי?

וְהָא: "מִכָּאן וְעַד סוּף הָעוֹלָם" קָאָמַר!

הַכִּי קָאָמַר: אָרִיכָא לִי הֲדָא מִיְלֵתָא, כְּמִכָּאן וְעַד סוּף הָעוֹלָם!

תַּנּוּ:

"הַרְיֵנִי נְזִיר מִכָּאן וְעַד מְקוֹם פְּלוּנִי" -

אוֹמְדִים פִּמָּה יָמִים מִכָּאן וְעַד מְקוֹם פְּלוּנִי,

פְּחוּת מְשֻׁלְשִׁים יוֹם - נְזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם.

וְאִם לֹא - נְזִיר בְּמִנּוּי הַיָּמִים (נזיר ח.).

וְאִימָא הֲכָא נְמִי, אָרִיכָא לִי הָא מִיְלֵתָא כְּמִכָּאן וְעַד מְקוֹם פְּלוּנִי!

אָמַר רַבָּא:

שְׁהַחֲזִיק בְּדַרְךָ.

וְלִיהוּי כָּל פְּרִסָּה וּפְרִסָּה!

אָמַר רַב פֶּפְא:

בְּאַתְרָא דְּלֹא מְנִי פְּרִסִי.

וְלִיהוּי כָּל אֲוֹנָא וְאֲוֹנָא!

מִי לֹא תַנּוּ:

"הַרְיֵנִי נְזִיר כַּעֲפֵר הָאֲרָץ,"

"כַּשְּׂעִר רֹאשִׁי,"

"כְּחוֹל הַיָּם" -

הַרִי זֶה נְזִיר עוֹלָם,

וּמִגְלַח אֶחָד לְשָׁלְשִׁים יוֹם!"

כָּל מִיְלֵתָא דְּאִית בֵּיהּ קִיצוּתָא - לֹא קִתְּנִי.

וְהִתְנַיָּא:

"הַרְיֵנִי נְזִיר כָּל יְמֵי חַיִּי,"

"הַרְיֵנִי נְזִיר עוֹלָם" -

הַרִי זֶה נְזִיר עוֹלָם.

אָפִילוּ מָאָה שָׁנָה,

אָפִילוּ אֶלְף שָׁנִים -

אִין זֶה נְזִיר עוֹלָם.

אָלֹא נְזִיר לְעוֹלָם."

רַבָּה אָמַר:

שְׂאֵנִי שְׁעֵרוֹת, הוֹאִיל וּמוֹבְדָלוֹת זֹו מְזוּ.

גְּבִי יוֹמֵי נְמִי,

הָא כְּתִיב: "וְיִהְיֶה עֶרְבּ וְיִהְיֶה בֹקֶר יוֹם אֶחָד" (בראשית א, ה)!

מִתְנִי

אִמַּר הַרְיֵנִי נְזִיר אַחַת קִטְנָה. לֹא תִהְיֶה פְּחוּתָה מְשֻׁלְשִׁי יוֹם וְאִפִּילוּ אִמַּר הַרְיֵנִי נְזִיר יוֹם אֶחָד הַרִי זֶה נְזִיר לִי יוֹם לְפִי שְׂאִין נְזִירוֹת פְּחוּתָה מְשֻׁלְשִׁים אוֹ שְׂאִמַּר הַרְיֵנִי נְזִיר אַחַת גְּדוּלָה אִפִּילוּ אִמַּר שְׂתֵּהָא גְּדוּלָה מִכָּאן וְעַד סוּף הָעוֹלָם הַרִי זֶה אִינוּ נְזִיר אֲלֵא שְׁלֹשִׁים יוֹם כְּדִאִמַּר בְּגַמִּי דְּאִי אִמַּר הַכִּי מְשַׁמַּע דְּאִמַּר אִרְיכָא עֲלֵיהּ הֲדָא נְזִירוֹת דְּשְׁלֹשִׁים כְּמִכָּאן עַד סוּף הָעוֹלָם: גַּמִּי אִם יֵשׁ מֵהֶלֶךְ עַד אוֹתוֹ מְקוֹם פְּחוּת מְשֻׁלְשִׁים יוֹם הַרִי זֶה נְזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם. דְּלַעוֹלָם אִין נְזִירוֹת פְּחוּת מְשֻׁלְשִׁים וְאִם יֵשׁ מִשָּׁם עַד מְקוֹם פְּלוּנִי יוֹתֵר מִמֵּהֶלֶךְ לִי יוֹם כְּגוֹן אַרְבַּעִים יוֹם אוֹ נִי יוֹם הַרִי זֶה נְזִיר כְּמִנּוּי הַיָּמִים דְּהוּי כְּמִכָּאן דְּאִמַּר הַרְיֵנִי נְזִיר עַד מִי יוֹם אוֹ עַד נִי:

וְאִמַּאי אִימָא הֲכָא נְמִי. כִּי אִמַּר מִיכָן וְעַד מְקוֹם פְּלוּנִי דְּמִשְׁמַע כְּמִכָּאן דְּאִמַּר אִרְיכָא לִי הֲדָא מִיְלֵתָא דְּנְזִירוֹת דְּשְׁלֹשִׁים יוֹם כְּמֵהֶלֶךְ נִי דְּמִכָּאן וְעַד מְקוֹם פְּלוּנִי:

אִמַּר רַבָּא. הֵתֵם לִיכָא לְמִימַר הַכִּי דְּכִשְׁהַחֲזִיק בְּדַרְךְ כְּבַר עִסְקִינָן דְּהוּאִיל וְהַחֲזִיק בְּדַרְךְ וְקִאִמַּר מִכָּאן וְעַד מְקוֹם פְּלוּנִי מוֹכַח מִיְלֵתָא דְּאִדְעֵתָא דְּלִיהוּי נְזִיר כָּל זְמַן שִׁיחָא בְּדַרְךְ קָאִמַר וְעוֹד כִּיּוֹן דְּהַחֲזִיק בְּדַרְךְ לִיכָא לְמִימַר דְּאִרְיכָא לִיחָא מִיְלֵתָא כְּמִכָּאן וְעַד מְקוֹם פְּלוּנִי דְּהָא חוּינָן דְּלֹא אִרְיכָא לִיחָא דְּרַךְ דְּהַחֲזִיק בְּדַרְךְ כְּבַר: וְקִפְרִיךְ אִמַּתְנִי גּוּפָא דְּמִכָּאן וְעַד מְקוֹם פְּלוּנִי וְלִיהוּי כָּל פְּרִסָּה וּפְרִסָּה חַד נְזִירוֹת דְּדִלְמָא הָאִי דְּקִאִמַּר מִכָּאן וְעַד מְקוֹם פְּלוּנִי כָּל מִנּוּי פְּרִסָּאוֹת מִכָּאן וְעַד מְקוֹם פְּלוּנִי קִבֵּל עֲלֵיוּ נְזִירוֹת שֶׁל שְׁלֹשִׁים וִיחָא מְגַלַּח בְּסוּף כָּל שְׁלֹשִׁים וִיבִיֵּא שְׁלֹשָׁה בְּהַמּוֹת וְאִי הוּהּ עַד הֵתֵם מֵאָה פְּרִסָּאוֹת לִיחָוּי נְזִיר מֵאָה נְזִירוֹת:

וְלִיהוּי כָּל אוֹנָא וְאוֹנָא. דְּאִיכָא מִמְקוֹם פְּלוּנִי עַד כָּאן כְּאִילוּ קִבֵּל עֲלֵיהּ חֲדָא נְזִירוֹת לְכָל אוֹנָא דְּאִי הוּוּ עֶשְׂרִים אוֹנוֹת לִיחִיב בְּכָל עֶשְׂרִים שֶׁל שְׁלֹשִׁים שְׁלֹשִׁים דְּמִיְלֵתָא דְּעִבִידָא הִיא דְּמִנּוּ אִינְשֵׁי אוֹנוֹי כְּמָה .. אוֹנוֹת יֵשׁ מִכָּאן וְעַד מְקוֹם פְּלוּנִי דְּבְכָל מְקוֹם מִנּוּ אוֹנוֹי מְחוּז שֶׁל כְּרַךְ שְׂכוּלָן תְּלוּיָן לְכַרְךְ וְלִשְׁם הַשֵּׁר תְּדִיר וְלִשְׁם פּוֹרְעִין מִסָּה וְאוֹנוֹת לְעוּזִין בְּנֵי אָדָם קוֹנְטְרִיד"א {קוֹנְטְרִיד"א: חֶבֶל אֲרָץ} וְכִמוּ תִּאֲנַת שִׁילָה (יְהוֹשֻׁעַ טו) וְכִמוּ תִּאֲנַתָּה מִי יִשְׁבִּיבָה (יִרְמִיָּה ב):

מִי לֹא תַנּוּ. בְּכִי הָאִי גּוּוֹנָא:

הַרְיֵנִי נְזִיר כַּעֲפֵר הָאֲרָץ וְכַשְּׂעִר רֹאשִׁי הַרִי נְזִיר לְעוֹלָם. וּמִגְלַח אַחַת לְשָׁלְשִׁים יוֹם דְּמִשְׁמַע דְּאִמַּר הַרִי עֲלֵי נְזִירוֹת כְּמִנּוּי שִׁיעַר רֹאשִׁי:

כָּל מִיְלֵתָא דְּאִית בֵּיהּ קִיצוּתָא. כְּגוֹן מִכָּאן עַד מְקוֹם פְּלוּנִי לֹא קִתְּנִי דְּלִיחָוּי כְּמִכָּאן דְּמִקְבֵּל עֲלֵיהּ נְזִירוֹת שִׁיחָא מְגַלַּח בְּסוּף כָּל שְׁלֹשִׁים וְשְׁלֹשִׁים אֲלֵא כְּמִכָּאן דְּמִקְבֵּל עֲלֵיהּ חֲדָא נְזִירוֹת אִרְיכָתָא עַד מְקוֹם פְּלוּנִי:

וְהִתְנַיָּא. דְּמִסְיַע הַרְיֵנִי נְזִיר כָּל יְמֵי חַיִּי וְכוּי [וְאִם] אִמַּר הַרְיֵנִי נְזִיר עַד מֵאָה שָׁנָה אוֹ עַד אֶלְף שָׁנִים אִין זֶה נְזִיר עוֹלָם שִׁיחָא מְגַלַּח בְּסוּף הַשְּׁלֹשִׁים:

אֲלֵא נְזִיר לְעוֹלָם. דְּכַחְדָּא נְזִירוֹת אִרְיכָתָא דְּמִי וְאִינוּ מוֹתֵר בְּתַגְלַחַת כָּל יְמֵי אֲבֵל הִיכָא דְּלִית בֵּיהּ קִיצוּתָא כְּגוֹן כַּשְּׂעִר רֹאשִׁי וְכַחֲוֹל הַיָּם דְּאִין לְדַבֵּר קִיצְבָּה אִיכָא לְמִימַר דְּלַחֲכִי אִמַּר הַכִּי דְּנְזִירוֹת הַרְבָּה קִבֵּל עֲלֵיוּ כְּמִנּוּי שִׁיעַר רֹאשִׁי וְהוּא מְגַלַּח אַחַת לְשָׁלְשִׁים יוֹם:

רַבָּה אִמַּר שְׂאֵנִי שְׁעֵרוֹת הוֹאִיל וּמוֹבְדָלוֹת זֹו מְזוּ. אִיכָא לְמִימַר דְּלְמִנּוּי שְׁעֵרוֹת קִיבֵּל עֲלֵיוּ נְזִירוֹת הַרְבָּה וְלִכְךָ מְגַלַּח אַחַת לְשָׁלְשִׁים אֲבֵל אוֹנוֹת וּפְרִסִי לִיכָא לְמִימַר הַכִּי דְּהָא לִיתְנָהּ וּמוֹבְדָלוֹת זֹו מְזוּ דְּסִדְנָא דְּאַרְעָא חַד הוּא אִיכָא לְמִימַר חַד נְזִירוֹת אִרְיכָתָא קִיבֵּל עֲלֵיוּ כַּשְּׂעִיר הַיָּמִים שְׂמִיכָן עַד מְקוֹם פְּלוּנִי:

גְּבִי יוֹמֵי נְמִי. כִּי אִמַּר כְּמִכָּאן עַד מְקוֹם פְּלוּנִי אִימָא נְמִי כְּמִנּוּי הַיָּמִים קִיבֵּל עֲלֵיוּ נְזִירוֹת שֶׁל שְׁלֹשִׁים דְּהָא יוֹמֵי מִיפְסָקִי מִהַדְּדִי כְּדַכְתִּיב וִיחָי עֶרְבּ וִיחָי בֹקֶר יוֹם אֶחָד:

רש"י

התם. דכתיב קרא יום אחד לאו משום דאיפסקו מהדדי אלא האי דקאמר שהוא יום אחד דקיימא לן דליליא ויממא חד הוא שהלילה הולכת אחר היום ולעולם לא מיפסקי מהדדי ומשום הכי ליכא למימר כדאמרינן אלא חדא נזירות אריכתא כמיכן ועד מקום פלוני קיבל עליו:

רבא אמר למה לך לאקשוויי כולי האי שאני התם. טעמא מאי אמר כמ"ד אריכא לי מילתא מיכן ועד סוף העולם ואינו נזיר אלא שלשים דהא קאמר אחת דמשמע חדא נזירות היא בלבד הוא דקאמר והואיל דקאמר חדא לא אפשר דלא אמרינן דהכי משמע האי דקאמר מיכן ועד סוף העולם אבל היכא דקאמר מיכן ועד מקום פלוני ולא אמר אחת לא אפשר דאמינא לך דקביל עילויה בציר דמהלך הימים דאיכא מאותו מקום עד אותו מקום פלוני:

התם לאו דמפסקי מהדדי הוא.

מאי קאמר?

יממא וליליא חד יומא הוא,

ולעולם לא מפסקי מהדדי.

רבא אמר:

למה לך אקשוויי כולי האי?

שאני התם דהא קתני "הריני נזיר אחת!"

19. ז, א-ב

רש"י

מתני'

אמר הריני נזיר ויום אחד. נזיר שתי נזירות דכיון דאמר הריני נזיר חיילא עליה נזירות ראשונה וכי הדר ואמר יום אחד או שעה אחת או אחת ומחצה שבנזירות חיילא עליה נזירות שניה וחייב שתיים דקאמר ועוד מחצה דכי אמר הריני נזיר אחת חל עליו נזירות אחת וכי חזר ואמר ומחצה חל עליו נזירות שניה אבל אם אמר הריני נזיר שלשים ואחד או שלשים ושתיים כיון שפירש אינו נזיר שתיים אלא כמנין הימים שקבל עליו:

גמ'

למה לי למיתנא כל הני. דמחייב בה בנזירות שתיים ליתני חדא ומינה ידענא לאחריני:

צריכי. דאי הוה תני הריני נזיר ויום אחד הוה אמינא הכא הוא דאמרין דמחייב בשתי נזירות דכי אמר הריני נזיר חיילא עליה נזירות והאי דהדר ואמר ויום אחד אדעתא דנזירות אחרייתי קאמר ליה לפי שאין נזירות ליום אחד דהוי כמאן דאמר הריני נזיר יום אחד דחיילא עליה נמי נזירות שלשים:

אבל כי אמר הריני נזיר ושעה אחת. אימא דתיהוי כמ"ד שלשים ואחד קמ"ל:

ואי תנא שעה אחת. התם הוא נמי הואיל דלא נחית לנזירות דוקא למהווי שלשים יום ושעה אחת לפי שאין נודרין לשעות להכי הוא דאמר דמחייב בשתי נזירות: אבל היכא דאמר נזירות אחת ומחצה דנזירות נחת לדוקא אימא דלא לימני תרתי אלא מ"ה ימים בלבד: קמ"ל. דבכולהו חייב תרתי והיכא דאמר ברישא הריני נזיר סתמא חיילא עליה נזירות וכי הדר ואמר או יום אחד או שעה אחת או נזירות ומחצה כיון דקיבל מקצתה כמי שקיבל את כולה דמי וחייב בב' נזירות:

משנה

"הריני נזיר ויום אחד",
 "הריני נזיר ושעה אחת",
 "הריני נזיר אחת ומחצה" -
 הרי זה נזיר שתיים.

גמרא

למה לי למיתנא כל הני?

צריכי,

דאי תנא "הריני נזיר ויום אחד",
 הכא הוא דאמרין: אין נזירות ליום אחד, אפילו להכי קמני תרתין,
 אבל: "הריני נזיר ושעה אחת" לימני שלשים ואחד יום,
 קא משמע לן.

ז, ב

ואי תנא "שעה אחת",
 משום דלא נחית לדוקא,
 אבל "אחת ומחצה", דנחית לדוקא, אימא לא לימני תרתין,
 קמשמע לן: כולהו "נזיר שתיים".

20. ז, ב

רס"י

משנה

"הריני נזיר שלשים יום ושעה אחת" - נזיר שלשים ואחד יום, שאין נזירות לשעות.

גמרא

אמר רב:

לא שנו אלא אומר: "שלשים ואחד יום", אבל אומר: "שלשים יום ויום אחד" - נזיר שתים.

רב סבר לה כרבי עקיבא דדריש לישנא יתירא.

דתנן:

"לא את הבור, ולא את הדות,

אף על פי שכתב לו 'עומקא ורומא'.

וצריך ליקח לו דרך,

דברי רבי עקיבא.

וחכמים אומרים:

אינו צריך ליקח לו דרך.

ומודה רבי עקיבא בזמן שאמר לו: 'חוג מאלו',

שאינו צריך ליקח לו דרך" (בבא בתרא סד.).

מתני'

האומר הריני נזיר שלשים יום ושעה אחת. נעשה כאומר ל"א יום ואינו חייב אלא ל"א יום בלבד:

גמ'

אמר רב. האי דדייקי ממתני' דכי אמר שלשים יום ושעה נעשה כמי שאמר ל"א ואינו חייב בנזירות אלא ל"א בלבד: לא שנו אלא דאמר ל"א יום. אבל אמר הריני נזיר שלשים יום ויום אחד כיון דאמר לישנא יתירא הוי נזיר שתים דרב סבר לה כר"ע דדריש לישנא יתירא דתנן המוכר בית לחברו והיה לו שם בור ודות לא מכר את הבור ואת הדות אע"פ שכתב לו עומקא ורומא:

וצריך לו למוכר ליקח לו דרך לילך לבור ודות שלו או יפרח באויר דברי רבי עקיבא דקסבר בעין יפה הוא מוכר ולא שייר דרך לעצמו:

וחכמים אומרים אינו צריך ליקח לו דרך. דאמרינן כשם ששייר את הבור ואת הדות לעצמו כך שייר לו דרך:

בזמן שאמר לו. מוכר בפירוש חוץ מאלו בור ודות כיון דאמר לישנא יתירא דהא אפילו לא אמר חוץ לא הווי מכורין להכי אמר חוץ לשייר לו את הדרך:

21. ח, א-ב

רס"י

ה,א משנה

"הריני נזיר כשער ראשי",
 "נעפר הארץ",
 "נחול היס" -

הרי זה נזיר עולם.
 ומגלח אחת לשלשים יום.
 רבי אומר:

אין זה מגלח אחת לשלשים יום.
 ואיזהו מגלח אחת לשלשים?

האומר: "הרי עלי נזירות כשער ראשי",
 "נעפר הארץ",
 "נחול היס",

"הריני נזיר מלא הבית",
 "מלא הקופה" -

בודקין אותו,

אם אמר: אחת גדולה נזרתי - נזיר שלשים יום,

ואם אמר: סתם נזרתי - רואין את הקופה כאילו היא מלאה חרדל, ונזיר כל ימיו.

"הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני" -

אומדין כמה ימים מכאן עד מקום פלוני,
 אם פחות משלשים יום - נזיר שלשים יום,
 ואם לאו - נזיר במנין הימים.

"הריני נזיר במנין ימות החמה",
 מונה נזירות במנין ימות החמה.

אמר רבי יהודה:

מעשה היה כיון שהשלים מת.

גמרא

"רואין את הקופה כאילו מלאה חרדל ונזיר כל ימיו".

ואמאי?

וליהויה כאילו מלאה קישואין ודלועין, ותיהוי ליה תקנתא!

אמר חזקיה:

במחלוקת שנויה.

ורבי שמעון היא,

דאמר: אדם מכניס את עצמו לדבר שספיקו חמור מודאי.

דתניא:

"הריני נזיר על מנת שיהא בכרי זה מאה בור",

והלך ומצאו שנגנב או שאבד,

רבי שמעון אוסר,

שספק נזירות להחמיר.

רבי יהודה מתיר,

שספק נזירות להקל".

רבי יוחנן אמר:

אפילו תימא רבי יהודה,

התם - לא נחית ליה לנזירות,

הכא - נחית ליה לנזירות, במאי לסלוקיה מיניה?

אמאי לא?

ליחזייה לקופה כאילו מלאה קישואין ודלועין, ותיהוי ליה תקנתא,

מתני'

האומר הריני נזיר כשער כו'.
 [דאמרין] נזירות כשער ראשו קבל
 עליו והרי זה נזיר עולם לפי
 ששערות ראשו מרובין משני חייו
 ויהא מגלח כל ימיו אחת בסוף
 שלשים ויביא קרבן:

רבי אומר אין זה מגלח אחת
 לשלשים. והאי דקאמר כשער
 ראשי חדא נזירות אריכא קבל עליו
 כשיעור שער ראשו ואינו יכול
 להשלימה ואינו מגלח לעולם: אלא
 איזהו שמגלח אחת לשלשים יום
 זה שאמר הרי עלי נזירות כשער
 ראשי. והואיל ואמר עלי נזירות
 משמע דקא מפליג בין נזירות
 לנזירות ויהא מגלח בסוף כל
 שלשים ומביא קרבן:

בודקין אותו אם אמר אחת גדולה
 נזרתי הרי זה נזיר שלשים יום.
 ותו לא והא דאמר מלא הבית
 משמע כאילו אמר אריכא לי
 מילתא כמלא הבית או כמלא
 קופה:

ואם אמר סתם נזרתי. נעשה כאילו
 אמר מלא חרדל ונעשה כל ימיו
 נזיר דאמרין נזירות כמנין גרעיני
 חרדל שבו קבל עליו ואין להם
 הפסקה כל ימיו:

גמ'

ואמאי וליחזייה. לההיא קופה
 כאילו מלאה קישואין ואי מחזקא
 מינייהו י' נימא די' נזירות של
 שלשים שלשים קבל עליו:

ותיהוי ליה תקנתא. אחר אותם
 עשרה נזירות לשתות ביין:

אמר חזקיה במחלוקת שנויה.
 דאיכא מאן דסבירא ליה כוותיה
 ומתני' לא תני הכי:

ר"ש היא דאמר אדם מכניס עצמו
 לדבר שספקו חמור מודאי. דאילו
 נזיר ודאי מגלח ומביא קרבן ונאכל
 ואילו על ספיקו לא מצי מגלח
 דהכי מפרש באלו מותרים במסכת
 נדרים:

הריני נזיר כו' ר"ש אוסר. שחייב
 בנזירות דהואיל דהוי ספק אי הו
 ביה מאה כור אמרינן דהוי ביה
 ודאי מאה כור וליהוי נזיר שכל
 ספק נזירות להחמיר דספיקו בנזיר
 חמור מודאו דאילו ודאי שלא היו
 בו מאה כור לא הוי נזיר השתא
 דהוי ספק אמרינן דנזיר הוא הכי
 נמי במתניתין דהואיל דספקא הוא
 דלא ידעינן אי אדעתא דמלאה
 קשואין אי בחרדל קאמר אמרינן
 ביה ספק נזירות להחמיר וכמאן
 דמלאה חרדל קאמר ואין לו תקנה
 אבל אליבא דמ"ד שכל ספק נזירות
 להקל לדידיה אמרינן רואין אותה
 כאילו מלאה קשואין:

ר' יוחנן אמר אפילו תימא כו'
 יהודה. דהתם טעמא מאי אמר ר'
 יהודה דספק נזירות להקל דדלמא
 לא הו ביה מאה כורין ולא נחית
 ליה לנזירות כלל ומספיקא לא
 אמרינן ליה דליהוי נזיר כי היכי
 דלא לייתי חולין לעזרה לכי
 משלים נזירותו:

אלא הכא כיון דנחית ליה לנזירות.
 אי משום מלאה קישואין אי משום
 מלאה חרדל נזירות חיילא עליה
 ממה נפשך וכיון דנחית לנזירות
 במאי לסלקיה משי"ה אית לן
 למימר דנזירות כמנין גרעיני חרדל
 קיבל עליו ולעולם כל ימיו יהא
 אסור ביין:

הא סלקא דעתך נזירות הוא דקביל עילויה!

הב, דרבי יהודה סבר לה כרבי.

דתנן:

"דבי אומר:

אין זה מגלח אחת לשלשים יום.

ואידהו שמגלח אחת לשלשים יום?

האומר: "הרי עלי נזירות נשער ראשי" ו"נעפר הארץ" ו"נחול היס"."

ורבי יהודה מי סבר לה כרבי?!

והתנן:

"הריני נזיר כמנין ימות החמה - מונה נזירות כמנין ימות החמה.

אמר דבי יהודה:

מעשה הנה, וכיון שהשלים מת."

אי אמרת בשלמא: נזירות קא מקבל עליה - היינו טעמא דכיון דהשלים מת.

אלא אי אמרת: חדא נזירות קביל עילויה - מי הוה השלמה כלל?!

ועוד: מי סבר לה כרבי?!

והא תנאי:

"דבי יהודה אומר:

"הריני נזיר מנין הילקטי קיץ,"

ו"מנין שבלי שמיטה" -

מונה נזירות כמנין הילקטי קיץ, וכמנין שבלי שמיטה!"

"מנין" שאני.

ומי שאני ליה לרבי 'מנין'?

והתנאי:

"הריני נזיר כמנין ימות החמה" - מונה נזירות כמנין ימות החמה.

"כימי הלבנה" - מונה כימי הלבנה.

דבי אומר:

עד שיאמר: "נזירות עלי כמנין ימות החמה וכמנין ימות הלבנה!"

רבי יהודה סבר לה כותיה בחדא, ופליג עליה בחדא.

סבר לה כותיה בחדא

חדא²⁶ נזירות - קביל עילויה.

ופליג עליה בחדא - דאילו רבי יהודה שני ליה מונה, ורבי לא שני ליה מונה.

רס"י

אמאי לא ליסלקיה נימא דליחזיה כאילו מלאה קישואין. ולכי משלים ליה נזירות כמנין קישואין שיכולין ליכנס בתוך הקופה ומייתי ליה קרבן הוי כמסולק ועומד דכלא נחית ליה לנזירות דמי ותיהוי ליה תקנתא: הא לא מצית אמרת דנזירות קביל עליו: **דרבי יהודה סבר לה כרבי.** דאמר במתניי כי אמר הריני נזיר כשער ראשי אין זה מגלח אחת לשלשים יום משום דנזירות אריכתא קביל עילויה ולעולם אין לו תקנה שהרי שערות ראשו מרובין משני חייו היינן הריני נזיר מלא הקופה נזירות אריכתא קביל עילויה ואינו מגלח ומביא קרבן בסוף כל שלשים וכיון דההוא חד נזירות משיך כמלא הקופה לא מצית אמרת דליחזיה כאילו היא מלאה קישואים ולכי משלים נזירות כמנין קישואים שיכולין ליכנס לתוכה לייתי קרבן דהואיל ועייל נפשיה לנזירות ואיכא למימר דחדא נזירות אריכתא כמנין חרדל קיבל עליו לא מייתי קרבן מספיקא דדלמא פגע לאיתויי חולין לעזרה והלכך לרבי יהודה נמי לא מצי לסלוקי נפשיה מנזירות דלייתי קרבן ומשייה לית ליה תקנתא: ומי סבר לה ר' יהודה כרבי והתניא הריני נזיר כמנין ימות החמה מונה נזירות כמנין ימות החמה. שיהא מונה שסייה נזירות של שלשים ומצא שיהא נהג נזירות שלשים שנה: אמר רבי יהודה מעשה: באחד שאמר הריני נזיר כמנין ימות החמה וכיון שהשלים נזירותו לסוף שלשים שנה מיד מת אי אמרת בשלמא נזירות של שלשים קיבל עליו כמנין ימות החמה משכחת לה דכיון שהשלים מת: אלא אי אמרת דחדא נזירות של שסייה קיבל עליו וכל חדא וחדא תהוי שסייה ימים וצריך דיהוי נזיר שסייה פעמים שסייה ימים כמנין ימות החמה וכדברי רבי דאמר דאין זה נזיר שיהא מגלח בסוף שלשים אלא כל שסייה ימים יהא נהג נזירותו:

מי הוי. השלמה כלל. בשני דרבי יהודה מי הוי איניש דחיי כולי האי כשסייה ימים [שסייה פעמים] שצריך לנהוג נזירות בעצמו אלא מדקאמר ר' יהודה כיון שהשלים מת שיימ לא ס"ל כר'. לישנא אחרינא והתניא הריני נזיר כמנין ימות החמה כלי' כל זמן שהחמה זורחת דהיינו עד סוף העולם: **מונה נזירות כמנין ימות החמה.** כלומר כל ימיו יהא מונה נזירות של ל' ומגלח ומביא קרבן וא"ר יהודה מעשה באחד שהזיר בכך וכיון שהשלים מת אי אמרת בשלמא נזירות של שלשים קיבל עליו היינו דקאמר כיון שהשלים מת דכל קרבן וקרבן דמייתי לסוף תגלחת חשיבי ליה כמשלים אלא אי אמרת דחדא נזירות קיבל עילויה עד ימות עולם ואסור לגלח כל ימיו מאי השלמה איכא הכא הא אכתי אילו הוה קיים הוה מיבעי ליה למיקם בנזירות ועוד מי סבר לה כרבי:

והתניא בהדיא רבי יהודה אומר הריני נזיר כמנין הילקטי קיץ. כמנין שבילים שעושים קיצי תאנים בין הקציעות כדי שיהו מהלכים בינתיים ולא יהו נדרכים ברגל:

וכמנין שבלי שמיטה. דבשנת השמיטה אין השדות נזרעות ומניחין בהן שבילים של אשתקד ולפי שהן מועטין ונוח למנותן קאמר הכי ואית דגרסי כמנין שבילי שמיטה שהשדות הפקר וכל העם עושה שבילים בתוכו ואין בעל השדה מעכב על ידו:

מונה נזירות כמנין הילקטי קיץ ושבילי שמיטה. ויהא מגלח כל ל' ולי למנין הילקטי קיץ אע"ג דלא אמר נזירות עלי אלמא לית ליה לרבי יהודה הא דרבי דאי לרבי אי הוי התם מאה לקיטי קיץ צריך להיות מונה נזירות אריכא מאה פעמים מאה יום או נזירות אריכא מאה יום:

מנין שמיטה. דהיכא דאמר כמנין ימות החמה או כמנין הילקטי קיץ אפילו רבי מודה דנזירות קביל עליה ומגלח אחת לשלשים והיינו נמי דקאמר רבי יהודה לעיל כיון שהשלים מת אבל גבי קופה דנזירות אריכא קביל עליה אפילו רבי יהודה מודה דספק נזירות להחמיר וכדפרישנא:

רבי אומר עד שיאמר נזירות עלי כמנין ימות החמה. לא יהא מגלח אחת לשלשים הא לא אמר נזירות אלא הריני נזיר כמנין ימות החמה חדא נזירות הוא קביל עליה כמנין ימות החמה עד עולם כדלעיל או לאידך לישנא שסייה פעמים שסייה ימים:

שני ליה מונה. דמנין שני ליה והוי כמ"ד נזירות עלי:

רָשׁ"י

אפילו מאה שנה אין זה נזיר
עולם אלא זה נזיר לעולם.
דחדא נזירות אריכתא הוא
דהויא משום דאית ליה קיצותא
כדאמרינן לעיל:

הריני נזיר ואחת מונה שתיים.
כי אמר ואחת כמאן דאמר
ונזירות אחרת דמי:

האומר הריני נזיר ואחת ועוד.
מונה שלש נזירות אמר הריני
נזיר ואחת ועוד ושוב מונה
ארבע:

מהו דתימא. הא האי דקאמר
ושוב משמע כאילו אמר ושוב
ליהוי עלי נזירות כי הנך
דאמרינן והויין להו שית
קמשמע לן:

סומכוס אומר. הריני נזיר הן
חייב בנזירות אחת ואם אמר
הריני נזיר דיגון מונה ב' טריגון
מונה ג' טטרגון מונה ד' פונטיגון
מונה ה' שכן מונין בלשון יון
ואשמועינן דבכל לשון יכול אדם
לקבל עליו נזירות:

בית עגול. שאין לו זוויות או בית
דיגון שאין לו אלא שתי זוויות
או טריגון שאין לו אלא שלשה
או פונטיגון שיש לו חמש זוויות
אין מטמא בנגעים טטרגון שיש
לו ארבע זוויות מטמא:

מ"ט למטה הוא אומר קירות.
ואם פשה הנגע בקירות הבית:
ולמעלה הוא אומר. והנה הנגע
בקירות הבית מדהוה ליה
למיכתב בתרווייהו קיר דמשמע
חד וכתב קירות דמשמע תרי
אלמא ד' בעינן כדמדכר להו
בלישנא דקרא ומראיהן שפל מן
הקיר לא קא חשיב אלא הני
דכתבי בהו לישני יתירי
קחשיב:

תְּנוּ רַבְּנֵי:

"הַרְיֵנִי נְזִיר כָּל יְמֵי חַיִּי,"

"הַרְיֵנִי נְזִיר עוֹלָם" -

הַרְיֵנִי זֶה נְזִיר עוֹלָם.

אֲפִילוּ "מֵאָה שָׁנָה,"

אֲפִילוּ "אֶלֶף שָׁנִים" -

אִין זֶה 'נְזִיר עוֹלָם', אֶלֶּא נְזִיר לְעוֹלָם".

תְּנוּ רַבְּנֵי:

"הַרְיֵנִי נְזִיר וְאַחַת" - מוֹנֵה שְׁתַּיִם.

["הַרְיֵנִי נְזִיר וְאַחַת] וְעוֹד" - מוֹנֵה שְׁלֹשׁ.

["הַרְיֵנִי נְזִיר וְאַחַת וְעוֹד] וְשׁוּב" - מוֹנֵה אַרְבַּע".

פְּשִׁיטָא!

מהו דתימא: "וְשׁוּב" כִּי כוֹלְהוּ, וְהוּיָא לִיה שִׁית,

קָא מְשַׁמְעֵ לֵן דְּלֵא.

תְּנוּ רַבְּנֵי:

"הַרְיֵנִי נְזִיר,"

סוּמְכוּס אֹמֵר:

הוּ" - אַחַת,

"דִּיגוֹן" - שְׁתַּיִם,

"טְרִיגוֹן" - שְׁלֹשׁ,

"טְטְרִגוֹן" - אַרְבַּע,

"פּוֹנְטִיגוֹן" - חֲמִשָּׁה".

תְּנוּ רַבְּנֵי:

"בֵּית עָגוּל, דִּיגוֹן, טְרִיגוֹן, וּפּוֹנְטִיגוֹן - אִינוּ מְטַמְּא בְּנִגְעִים.

טְטְרִגוֹן - מְטַמְּא בְּנִגְעִים".

מאי טעמא?

למטה הוא אומר: 'קיר' "קירית"²⁷ (ויקרא יד, לט)

למעלה הוא אומר: 'קיר' "קירית" (ויקרא יד, לז) - הרי כאן ארבע.

הדרן על כל כנויי

²⁷ לו וְדָאָה אֶת הַנֶּגַע וְהָנָה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת שְׁקִיעְרוּרֵת וְדִקְרָקֵת אוֹ אֲדַמְדָּמֵת וּמְרָאִיהֶן שֶׁפֶל מִן הַקִּיר. לֹא וְיָצָא הַמֶּהָן מִן הַבַּיִת אֶל פֶּתַח הַבַּיִת וְהִסְגִּיר אֶת הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים. לֹט וְשָׁב הַמֶּהָן בַּיּוֹם הַשְּׂמִיעִי וְדָאָה וְהָנָה פְּשָׁה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת